

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

Katedra zahradní architektury

Iluze v kompozici historických zahrad, užití tohoto principu v soudobé zahradní architektuře.

Bakalářská práce

Autor práce: Tereza Rašková

Vedoucí práce: doc. Ing. Arch. Josef Vaněk, CSc.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Iluze v kompozici historických zahrad, užití tohoto principu v soudobé zahradní architektuře" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala doc. Ing. Janu Vaňkovi Csc. za jeho cenné rady a trpělivost během naší spolupráce a za jeho otevřený a vřelý přístup. Zároveň bych ráda poděkovala své rodině a přátelům za podporu a ochotu se trpělivě dělit o své zkušenosti ze studií.

Iluze v kompozici historických zahrad, užití tohoto principu v soudobé zahradní architektuře

Souhrn

Bakalářská práce na téma se zabývá popisem iluzivních principů a jejich vlivem na změnu prostorového dojmu v zahradní kompozici. V první části práce se věnujeme rozřídění iluzivních principů podle jejich charakteru. Následuje podrobný popis iluzí a jejich vlivu na změnu prostoru, který s použitím kresby či obrázku názorně ukážeme. Dále v práci popisujeme vybrané historické a současné typy zahrad a parků, u kterých vytvoříme soupis použitých iluzí v nich aplikovaných. K vybraným zahradním stylům si zvolíme odpovídající příklad, na kterém si tyto principy pomocí obrázků ukážeme.

Hlavním cílem této práce je sledovat rozdíly v použití iluzivních principů vzhledem k rozdílnému postoji člověka k zahradní architektuře, který může být ovlivněn mnoha faktory. Zároveň chceme poukázat na jejich nenahraditelné význam v zahradní architektuře. V závěru tyto rozdíly znázorníme pomocí diagramu a výsledné informace zhodnotíme.

Klíčová slova: iluze, iluzivní principy, zahradní kompozice, zahradní architektura, zahrada

Ilusion in a historical gardens design, using of this principles in contemporary lanscape

Summary

My thesis with topic is Ilusion in a historical gardens design, using of this principles in contemporary lanscape and garden architecture In the first part of my thesis we are focusing on sorting ilusion principles according to their characteristics. The what is following is detail analysis of ilusions and their role in changing of area itself,what we are demonstrating with photos and pictures. Then we are focusing on description of nowadays historical gardens and parks where we are describing each ilusions which are used in composition.

The main goal of this work is focusing on different styles of using of each ilusions according to style and opinion of person himself which can be dirrerent due to many factors. At the same time we want to show how important they are. In the end we are writing about results and comlaration.

Keywords: iluion, ilusion principles, composition rules, landscape architecture, garden

Obsah

1	Úvod.....	8
2	2 Cíl práce.....	9
3	3 Přehled literatury	10
3.1	Iluzivní principy	10
3.1.1	Velikostní	10
3.1.2	Modelace terénu	11
3.1.3	Rozmístění a výběr kompozičních prvků	12
3.1.4	Perspektiva.....	14
3.1.5	Pohledové osy.....	14
3.1.6	Vodní prvek.....	15
3.1.7	Světlo a barva.....	16
3.1.8	Materiálové.....	18
3.1.9	Naivní	18
3.1.10	Iluze mytologická	19
3.1.11	Iluze náznaku	19
3.2	Historické zahradní styly.....	20
3.2.1	Pravidelné kompoziční zahrady	20
3.2.1.1	Egyptské zahrady.....	20
3.2.1.2	Středověké zahrady.....	22
3.2.1.3	Maurské zahrady.....	24
3.2.1.4	Renesanční zahrada	26
3.2.1.5	Manýristická zahrada	28
3.2.1.6	Barokní zahrada.....	32

3.2.2	Nepravidelné kompoziční pravidla	36
3.2.2.1	Čínské zahrady.....	36
3.2.2.2	Japonské zahrady	39
3.2.2.3	Přírodní krajinářský park	41
3.3	Dnešní použití zeleně.....	43
3.3.1	Veřejná zeleň	43
3.3.1.1	Městské parky	44
3.1.1.1	Příměstské parky	45
3.3.1.2	Sídlištní zeleň.....	46
3.3.2	Soukromá zahrada	48
3.3.2.1	Městská zahrada	48
3.3.2.2	Venkovské zahrady.....	50
3.3.2.3	Zahrada u řadové zástavby	51
3.3.2.4	Střešní zahrada.....	53
4	Zhodnocení užití iluzivních principů	56
5	Závěr	58
6	Seznam literatury.....	59
7	Seznam použitých obrázků	62

1 Úvod

Téma této práce jsme si vybrala za cílem nahlédnout do tajů tvorby iluzí. Přála bych si zjistit, na jakých principech fungují a jak dokáží ovlivnit prostor. Výsledné dílo zahradní kompozice je sice krásné, ale s použitím zvolené iluze dokáže zahrada či park lépe přenést její energii na návštěvníka. Člověk pak odchází s úplně jiným dojmem, než s jakým do zahrady přišel.

2 2 Cíl práce

Cílem této práce je vybrat a popsat iluzivní principy použité v historické a současné zahradní architektuře. Zároveň poukázat na jejich význam v zahradní kompozici a pomocí zjištěných informací je porovnat.

3 3 Přehled literatury

3.1 Iluzivní principy

Kompoziční zásady jsou pravidla, jimiž se řídíme během uspořádání prvků. Cílem těchto pravidel je harmonické propojení funkcí a estetického vzhledu. Vzhled se mění s časem a ročním obdobím a řídí se estetickými pravidly, které vytváří ideál krásy. Iluzivní prvky jsou jejich neocenitelnou součástí. Je dobré si uvědomit, že použití iluzivních principů nejsou vždy stejné a mění se vzhledem k převládajícím prioritám té doby (Hurych a kol. 2011; Mareček, 1992).

Iluze je klamný vjem způsobený buď nedostatečnou pozorností, nebo jejím úmyslným ztvárněním. Uměle vytvořená iluze využívá nedokonalost našich smyslů a i při bližším pozorování je špatně odhalitelná. Cíleně vytvořené iluze jsou právě za tímto účelem používány. Pocit tajemna, to dělá z iluze tak zajímavý prvek. Během sledování kouzelného představení také s napětím a očekáváním sledujeme, co se bude dít dále. Jedná se o pocitovou záležitost, která na nás má psychologický vliv a zvolením vybraných prvků jej můžeme dosáhnout. Stejně jako barvy ani iluze nepůsobí na každého člověka stejně. V zahradní architektuře se nemusíme setkat pouze s optickou iluzí, ale narazíme na ni nejčastěji (Hurych a kol., 2011; Vondráček a Holub, 2012).

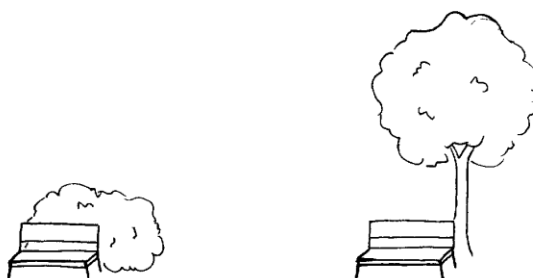
V této kapitole si probereme iluzivní principy, typy a jejich vliv na pozorovatele a prostor. Nejjednodušší pro nás je rozdělit si iluze na optické, které přetvářejí prostor, a iluze mytologické či náznakové, u kterých dochází k přiřazení hlubší hodnoty vybranému předmětu (Hurych a kol. 2011).

3.1.1 Velikostní

Výběr velikosti prvků a ploch se řídí proporcionalitou. Jedná se o velikost výšky, šířky a délky prvků, které společně vytvářejí ideální poměr. Pomáhá nám ve zřetelném a očím příjemném rozvržení ploch. Stejnost proporcí je pro pozorovatele snazší pochopit. Přehnaná stejnost může působit nudně. V historii je proporcionalita velice využívána při tvorbě zahrad a řídí se pravidlem zlatého řezu, kterým se stanoví ideální poměr rozdělení plochy a předmětů. V praxi ji využíváme jako výtvarnou intuici, aniž bychom museli používat poměr zlatého řezu (Mareček, 1992; Hurych a kol., 2011; Stejskalová a Řeháková, 2015).

Měřítka skutečné nás informuje o skutečných rozměrech použitých prvků a je určeno pomocí měřicích pomůcek. Pochopení vhodného rozvržení velikostí v prostoru je důležité

pro vztahy mezi předměty. Dodržování rozměrů je důležité pro správné fungování, jako je například šířka cest, která ovlivňuje jejich pohodlnou schůdnost. V menších zahradách si všímáme i velikosti listí a dlažby. Více členěná plocha se zdá prostorově větší. Jednoduchým menším vzorem prostor opticky zvětšíme, na rozdíl od neúměrně velké dlažby použité v zahradě. Z těchto informací tedy vyplývá, že velikost předmětu se mění s velikostí prostoru, do kterého jej vložíme (obrázek č. 1) (Hurych a kol. 2011; Mareček, 1992).

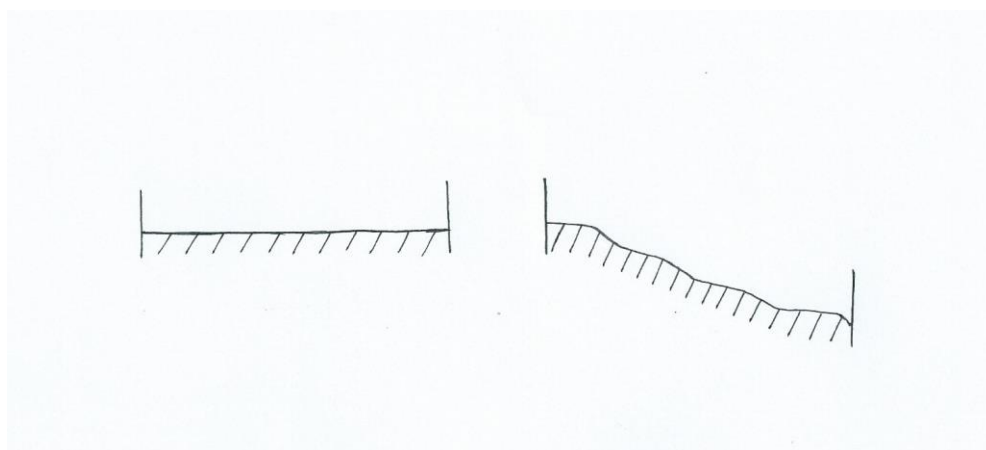

Obrázek č. 1 Velikost předmětu

Relativní měřítko je založeno na lidském odhadu, při kterém dochází ke srovnání velikostních proporcí určitého prvku k okolnímu prostředí. Toto měřítko je ideální k vytváření optických iluzí. Přiřazením většího dominantního prvku se nám okolní prvky mohou zdát mnohem menší. Setkáme se s ním ve formě detailního zpracování nějakého bodu či menší části kompozice a to vytváří kontrast velikostí v prostoru. Stále se však musíme držet pravidel, abychom dosáhli harmonického vzhledu. Přílišným rozdílem velikostí mohou vzniknout pocitově nepřirozené prostory, ve kterých se člověk necítí být jejich součástí (Hurych a kol., 2011; Mareček, 1992).

3.1.2 Modelace terénu

Modelace terénu má zásadní vliv na uspořádání a celkový vzhled kompozice. Podle typu terénu rozdělujeme zahrady na rovinné a svažité. Zahrada vytvořená na rovinném pozemku je lépe přehledná, ale tvar terénu může být omezující při tvorbě. Souvislá výsadba rostlin po odvodu pozemku umožní vložení větší travnaté nebo vodní plochy, které činí prostor mnohem otevřenější a světlejší. Výškové rozdělení terénu vytvoříme pomocí stromů. Pozemek ve svažitém terénu může být sice složitější na vypracování, ale vytváří prostor pro více kreativních nápadů. V případě prostorových iluzí se jedná o cennější povrch (Mareček 1992; McHoy, 2012).

Obrázek č. 2 Rovina vs. svah

Zahrada vytvořená ve svahu nám umožní využít výhled do krajiny, který rozšíří prostor zahrady a vytvoří působivější místo. Pro zdůraznění výhledu ho můžeme ohraničit úzkými dřevinami, které pohled orámují jako obraz. Svažitosť dodá zahradě dojem rozmanitosti a mnohem přirozenější vzhled. I malé sklonění terénu dokáže významně zvětšit prostor (obrázek č. 2). Ideální je podpoření tohoto dojmu balvanitými a kamennými útvary. Do zahrady můžeme vložit tekoucí vodní prvek, nějaký potůček, který zahradě dodá dojem pohybu. Prostor může být rozdělen pomocí zídek a schodů (Hurych a kol., 2011; McHoy, 2012; Otruba, 2012).

Pocit rozlehlosti, který se nám naskytne u zahrady vytvořené ve svahu, můžeme v zahradě umocnit maskováním oplocení, které můžeme schovat právě modelací terénu nebo pomocí rostlin. Při modelaci terénu s kombinací plotu můžeme vytvořit příkop, který je ze strany pozorovatele neviditelný. Vytvoříme dojem zrušení hranic. (Boults and Sullivan, 2010; Hurych a kol., 2011).

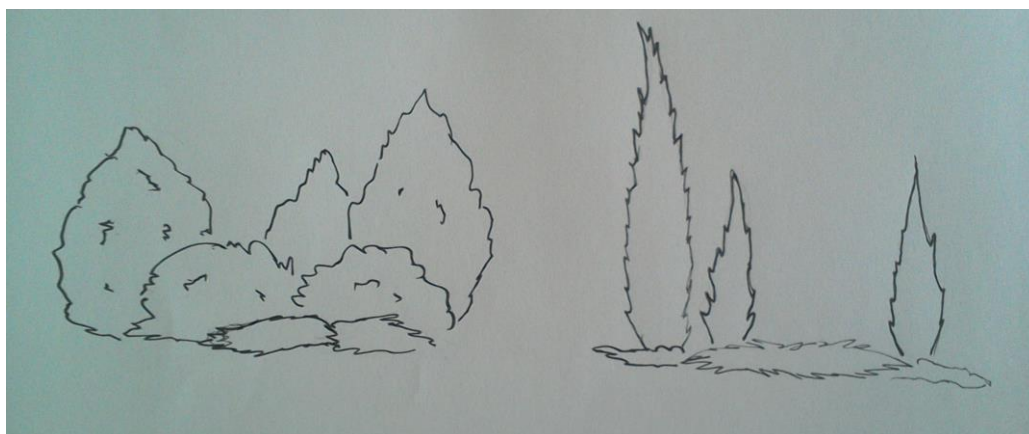
3.1.3 Rozmístění a výběr kompozičních prvků

Jasným rozdělením kompozičních prvků docílíme klidného, harmonického a logického prostoru. Správně vybrané a použité prvky nám podobně jako modelace terénu pomohou změnit podstatu zvoleného prostoru. Cílem je vytvořit harmonický celek, jehož vzhled se odvíjí od využitých ploch. Jednotlivé kompoziční prvky nemají zbytečně tříštit prostor a díky nim dodáme do prostoru řád. Důležité je si uvědomit, jaký vliv na světlo jednotlivé prvky mají viz kapitola 3.1.7 (Stejskalová a Řeháková, 2015; Hurych a kol., 2011).

Pokud nám pozemek neumožňuje jednoduše využít výškové rozdíly pozemku, docílíme jich vložením štíhlých typů porostů, které prostor výškově rozčlení. Tímto způsobem můžeme

výrazně ubrat na hloubce, použijeme je tedy opatrně. Přílišné opakování stejných tvarů může působit ploše (obrázek č. 3). Naopak nižší rostliny svým vzhledem dodají prostoru na hloubce. Menší plocha, která je pomocí většího množství rostlin více členěná, vypadá větší. Rozvolněná výsadba vypadá přirozeněji a budí pocit tajemna (Hurych a kol., 2011).

Velké skupiny dřevin se umísťují po obvodu pozemku a společně s keřovou výsadbou vytvářejí hygienickou bariéru, která je bohatě využívána jako clona pohlcující hluk a prach. Menší skupinky a solitéry se umísťují ke vnitřní části kompozice. Malé zahrady mohou obsahovat spíše keře, jelikož mohou být stromy pro jejich prostory příliš velké. Travnatá plocha se tříští vloženými prvky co možná nejméně. Velké plochy využívají solitéry a menší skupiny ve vnitřní části kompozice běžně, ale u malých zahrad by k tomuto kroku nemělo docházet vůbec. Ideální jsou velké celistvé travnaté plochy, které fungují jako spojovací článek s okolní vegetací. Díky tomuto rozmístění zeleně docílíme otevřenějšího a rozlehlejšího prostoru (Stejskalová a Řeháková, 2015; Hurych a kol., 2011).

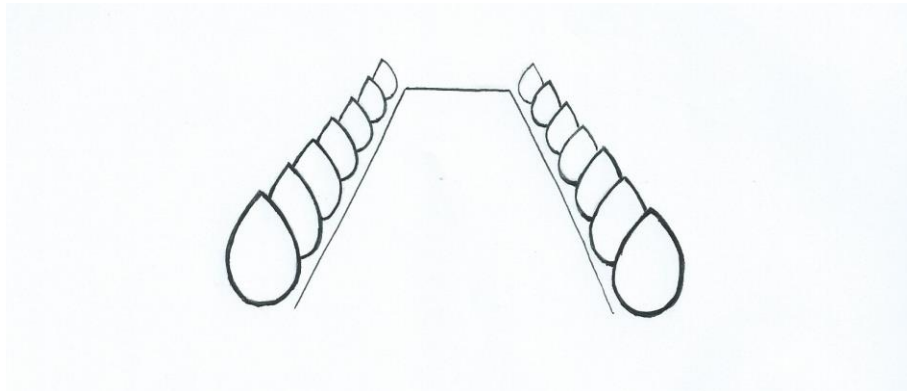

Obrázek č. 3 horizontální vs. vertikální členění

Cesty vedené v prostoru jsou pouze účelné a jen v nejnútnejší míře. Vedeme je spíše po obvodu, nepůlíme jimi kompozici na dvě části. Obzvláště se nesnažíme zmenšit už tak malou travnatou plochu velkým množstvím cest. Příliš dlouhý pozemek můžeme pomocí neprůhledných prvků rozdělit a zkrátit. Příkladem neprůhledného prvku jsou například živé ploty nebo mřížky porostlé popínavou dřevinou. U větších zahrad využíváme pohledové osy, které se zaměřují na zajímavé prvky v kompozici viz kapitola 3.1.5. Rozšířit prostor nám pomohou i založené záhony a zpevněné plochy, které jsou vedeny diagonálně a zahradě dodají na zajímavosti (Herr, 2014, Hurych a kol, 2011).

3.1.4 Perspektiva

Perspektiva je optický jev, který znázorňuje hloubku prostoru. Při tomto úkazu se předměty, které se postupně vzdalují, zdají menší a zároveň se použité linie postupně zužují. Tento jev je způsoben zakřivením Země a náš pohled je zakončen horizontem (obrázek č. 4.). Použité linie vedou náš pohled a podvědomě jsme nuceni tento jev sledovat. Perspektivní pohled může být umocněn dojmovou gradací prvků, během které se může vzniklý dojem zmenšení umocnit. Jedná se o průběžné stupňování, při kterém můžeme využít zjemňování textur, velikostí a vzdáleností jednotlivými kousky. I světlejší barva odstínu tomuto jevu pomáhá. Běžnou ukázkou perspektivního jevu jsou například cest nebo stromové aleje (Hurych a kol., 2011; Otruba, 2002; Wagner, 1989).

Obrázek č. 4 - Perspektiva

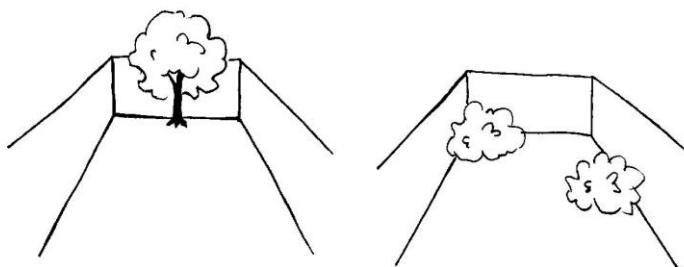
3.1.5 Pohledové osy

Podle velikosti pozemku můžeme kompozici rozdělit na statickou a dynamickou. Statická kompozice je pozorována z jednoho místa. Tento typ kompozice je mnohem běžnější. Kompozice dynamická se používá u větších prostor. Je použito více zajímavých bodů a jejich sledování se mění s místem pozorovatele (Mareček, 1992).

Výběrem pohledových os dáme našim pohledům směr, jakým se máme dívat. U jednoho směru s jedním bodem si zvládneme zahradu prohlédnout poměrně rychle a prostor se nám zdá menší než ve skutečnosti je. Pohledové osy docílíme pomocí zajímavého prvku, jinak nazývaného dominantní prvek, který kontrastuje svou velikostí, barvou, texturou a jinými vlastnostmi s okolním prostorem. Může se jednat o kámen, sochu, dřevinu nebo se může jednat o zajímavý výhled (Brookes, 2006; Hurych a kol. 2011).

Množství dominantních prvků použitých v kompozici je ovlivněno velikostí prostoru. Na menších plochách musíme pracovat opatrně, jinak by mohlo dojít k chaotickému vzhledu

kompozice. Výrazný předmět vytváří pohledové osy a v kompozici se jedná o cenný prvek. Pohledová osa, která udává směr, je vytvořena buď pomyslnou nebo reálnou linií. Osy jsou často utvářeny pomocí cest, není to však pravidlo. Cílem je odvést naši pozornost od nevhledných bodů k těm chtěným a zajímavým (Brookes, 2002; Mareček, 1992; Hurych a kol. 2011).

Obrázek č. 5 Pohledové osy

Osy dělíme na soustředěné a rozptýlené. Soustředěné jsou zaměřené na jeden vybraný bod, který upoutává náš pohled. Nacházejí se v poslední třetině kompozice. Jde o ideální výběr v případě optického prodloužení prostoru. Naopak rozptýlené osy, u kterých je použito více dominantních prvků, dokáží prostor rozšířit (obrázek č. 5). Nejběžněji vytvořená pohledová osa je směrem vpřed. Kolmé osy nás nutí zpomalit nebo dokonce zastavit. Nehledě na to, že jsou pro nás kolmo vedené pohledy nepohodlné, nám v zahradě může uniknout mnoho zajímavá bodů. Je tedy lepší použít šikmo vedené osy. (Mareček, 1992; Brookes, 2002).

3.1.6 Vodní prvek

Voda je velice zajímavým a cenným kompozičním prvkem. Přidáním vody do zahrady vpustím do prostoru její uklidňující účinek, který plyne z jejího šumění. Vložením vodního prvku můžeme zahradu prosvětlit a obloha se všemi prvky odrážejícími se ve vodní hladině zároveň prostor zvětšuje (obrázek č. 6). Zahradě můžeme dodat dojem pohybu pomocí vodního prvku v podobě kašny, vodních trysek apod. Zvuk tekoucí vody částečně přehluší okolní ruch a stejnost zvuku vody pomáhá dodat prostoru klidnou atmosféru. V horkých letních měsících pomáhá ochladit ovzduší (Brookes, 2006; Hurych a kol. 2011; Mareček, 1992).

Obrázek č. 6 Voda - odraz

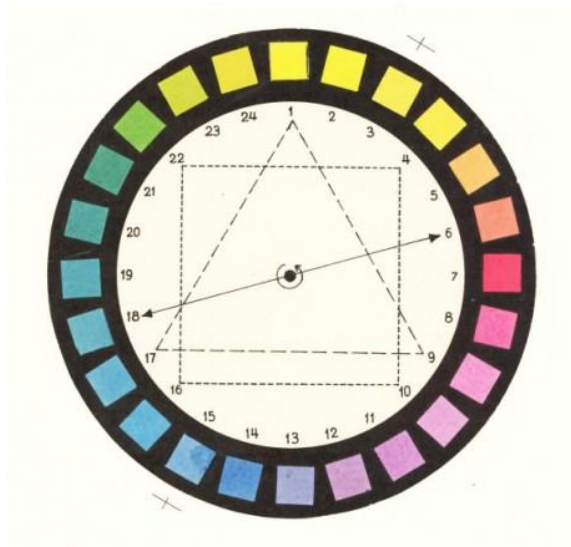
3.1.7 Světlo a barva

Při zakládání zahrady bereme v potaz světelné podmínky, které ovlivňují vnímání prostoru a jejich vliv na pocity člověka. Pokud zabráníme vstupu světla do kompozice, bude prostor slitý v jeden tmavý prostor. V člověku může tmavý kout vyvolat stísněné pocity. Stín nám pomáhá také modelovat terén, který bez světlých a tmavých ploch působí ploše. Nejpůsobivější je v době, kdy mají předměty nejdelší stíny. Více zastíněný prostor pomáhá vytvořit větší pocit intimity Mezi nejtmaší prvky kompozice patří rostlinné porosty. Mezi nejsvětější pak voda a travnaté plochy. Správným výběrem dokážeme optimálně ovlivnit množství světla v zahradě (Hurych a kol. 2011; Mareček, 1992).

Barva nám pomáhá dotvářet prostor a je proměnlivým doplňkem kompozice. Dá se s ní velmi dobře pracovat při vytváření iluze. Náš výběr barev je ovlivněn místem, do kterého chceme barvy vložit. Každá barva má na nás svůj vlastní psychologický účinek, ale má vliv také na prostor. Nejčastěji lidé rozdělují barvy na studené a teplé, podle jejich vlivu na naši psychiku. Mezi teplé odstíny barev se řadí žlutá, oranžová a červená. Je dobré si pamatovat, že vybrané barvy působí na každého člověka jinak. Volba barev je pocitová záležitost. Velmi dobře se dá použít barevný kontrast, který je vytvořen nejen mezi rostlinami, ale také mezi architektonickými prvky jako je budova, zídka, odpočívadlo aj. (Hurych a kol., 2011; Mareček, 1992).

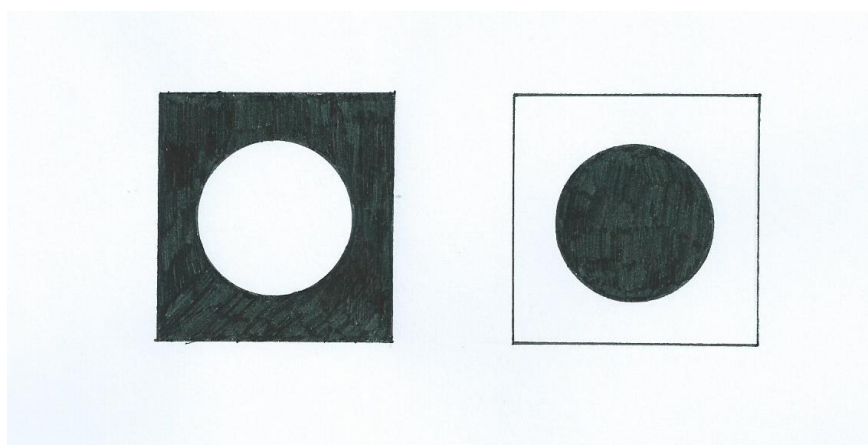
Při volbě barevných kombinací nám pomáhá Oswaldův kruh (obrázek č. 7), který je sestaven z postupně seřazených barev. Základními barvami v kruhu jsou červená, žlutá a modrá. Mezi neutrální se řadí bílá. Při výběru barev bereme v potaz, do jakého prostoru je budeme vkládat. Do uzavřeného a malého prostoru použijeme nejlépe jednu barvu v různých

odstínech. Barvy jsou blízko u sebe a mohly by se přehlušovat a to by mohlo způsobit neklid u pozorovatele. Vybíráme spíše světlejší a studenější odstíny, které prostor opticky zvětšují. Do většího prostoru můžeme vložit více barev, aniž bychom vytvořili barevný chaos. Naopak časté opakování barev může působit velmi nudně a bez fantazie v obou případech (Hurych a kol., 2011).

Obrázek č. 7 Oswaldův kruh

Tmavší barvy dodávají prostoru plastičnost a jsou výrazné, tedy se doporučuje umisťovat je do popředí. Do středu kompozice vložíme neutrální barvy a světlejší barvy do vzdálenější části zahrady (nejlépe bílé a modré odstíny). Bílá barva prostor opticky zvětší, prosvítí a působí jemně (obrázek č. 8). Časté opakování může působit chladně či nudně. Modrá barva působí velice uklidňujícím dojmem, do malého prostoru ideální a též opticky zvětšuje. S větší vzdáleností tyto barvy plynule sjednotí zahradu s oblohou. To vytvoří dojem velkého prostoru (Mareček, 1992, Herr, 2014).

Obrázek č. 8 Kontrast barev

Žlutá a oranžová barva patří mezi teplé odstíny a dokáží ho|prosvětlit a rozzářit. Červená barva vyzařuje aktivitou a energií, pro naše oči je velmi přitažlivá. V malých prostorech se používá velice opatrně. Odstíny nachové či fialové vyvolávají zádumčivou náladu. Barva zelená je velice klidná a příjemná. Světlejší odstíny prosvětlují okolí, platí to i v případě rostlin s panašovanými listy (Herr, 2014).

3.1.8 Materiálové

Hlavním smyslem materiálové iluze je vzbudit v člověku dojem jiného materiálu, než je ve skutečnosti použit. Může se jednat i o přírodní úkaz, jako je například uměle vytvořená krápníková stěna ve Valdštejnské zahradě. Cílem může být i ovlivnění vzhledu, při kterém přidáme dojem stáří. Povrch předmětu může být úmyslně poškozen nebo se může nechat pokrýt nějakou rostlinou, například mechem.

Zajímavým nápadem materiálové iluze jsou betonové dlaždice napodobující přírodní materiál. Beton může být upraven tak, aby připomínal i jiné přírodní materiály. Jde tedy o ideální povrch, který svou kvalitou, jednoduchou údržbou a různým vzhledem, může uspokojit velké množství zákazníků.

Obrázek č. 9 Krápníková stěna – Valdštejnská zahrada

3.1.9 Naivní

S takovým typem iluze musíme zacházet velice opatrně. V divákovi můžeme|vyvolat velice negativní pocit tím, že mu může tato iluze zdát příliš fádni a naivní. Někoho může tento způsob oslovit, ale musíme počítat s tím, že některé pozorovatele může negativně zaskočit. Jde spíš o umělecké ztvárnění než o samotný cíl vytvoření nějaké prostorové či hlubší iluze.

Za naivní iluzi můžeme považovat využití zdí, na kterou vložíme okenní rám a popřípadě doplníme o nějakou malbu krajiny. V tomto případě se jedná o jednoduchý pokus vytvoření nějaké iluze. Iluze bez momentu zamyšlení a říkající nám „tohle si máte myslet“. Tajemný nádech je právě to, co dělá iluzi tak zajímavou.

Obrázek č. 10 Okno v zahradě

3.1.10 Iluze mytologická

Přiřazením hlubší hodnoty nějakému prvku vloženého do zahradní kompozice se tento prvek může stát dominantou prostoru. Může představovat samotného boha či tajemnou sílu spojenou s oním vybraným bohem či bohyní. Často se také setkáme s významovou hodnotou spojenou s nějakou legendou. Nebo se může jednat pouze o drobný prvek, který pouze naznačuje stejnou věc, ale v mnohem větším měřítku (Boults and Sulivan, 2010).

Může se jednat o různé prvky v našem okolí. Může to být stará budova, která od nepaměti stojí v obci. Památný strom, který stojí na stejném místě, jako se stala nějaká významná historická událost. Nebo může jít o předmět, který zde byl umístěn jako upomínka na událost. Asi každý, i člověk, který není nábožensky založený, zná biblické příběhy o Ráji a stromu poznání, který může být centrálním dominantním prvkem kompozice (Turner, 2004).

3.1.11 Iluze náznaku

Iluze náznaku spočívá v použití prvků, například menší travnaté plochy, které v malém prostoru zahrady představují rozlehlé louky. Může se jednat o miniaturní zpracování skutečnosti. Omezený prostor vede ke vkládání představ rozsáhlých ploch pouze do malých

částí. Takto můžou být ztvárněny nejrůznější prvky, ať už se jedná o rostliny nebo o kámen či vodní jezírko a mnoho dalších (Hrdlička a Hrdličková, 1998).

3.2 Historické zahradní styly

Každý zahradní styl používá kompoziční zásady, které se liší v detailech nebo celým jejich vzhledem. Jednotlivé styly mohou být ovlivněny náboženstvím, životním stylem, klimatickými podmínkami atd. Kompoziční pravidla nám pomáhají utvářet prostor zahrad a parků a využít tak potenciál prostoru, který se nám nabízí. Cílem je vytvořit prostor s vlastní představou krásna. Díky těmto pravidlům dokážeme vytvořit harmonický a jednotný vzhled prostoru výběrem a uspořádáním kompozičních prvků. Součástí kompozičních pravidel jsou i iluzivní principy, které nám pomohou opticky přetvořit prostor nebo mu dodat hlubší významovou hodnotu. V následující kapitole si popíšeme znaky u vybraných zahradních stylů. K nim přiřadíme zahradní díla odpovídající danému stylu s názornou ukázkou využití iluzivních principů (Hurych a kol., 2011; Mareček, 1992).

3.2.1 Pravidelné kompoziční zahrady

Povětšinou jsou tyto zahrady symetrické, není to však vždy pravidlo. V některých případech okolní prostředí tento stav neumožnilo. Zahrada je soustředěna do centrálního bodu nebo k centrální ose. Zahrada je rozdělena do geometrických tvarů a vytváří složité nebo jednoduché obrazce. V porovnání s přírodou, ve které nenalezneme pravidelnou přímku, budí tyto zahrady na své okolí velmi přísným a upjatým dojmem (Wagner, 1989; Brookes, 2002).

Terén zahrady je upraven do roviny, pravidelných svahů, popřípadě je terasovitý. Zahrady navazují na vzhled budovy a jsou doplněny o další nejrůznější architektonické prvky. Jedná se třeba o schodiště, fontány, altány a mnoho dalších. Budova bývá často centrálním bodem kompozice (Hurych a kol., 2011).

3.2.1.1 Egyptské zahrady

O těchto zahradách se můžeme dozvědět z nástěnných maleb, reliéfů nebo písemných záznamů. Z maleb je již na první pohled vidět, že umělci tehdy neuměli pracovat s liniemi a perspektivou. Egypťané věřili na posmrtný život a to ovlivnilo stavební materiál budov podle jejich významu. Běžné obydlí a také zahrady byly stavěny z nepálených cihel, zato hroby nebo chrámy jsou postaveny z kamene a to je důvod proč je můžeme vidět v tak zachovalém stavu i dnes. Zahrady nebyly pouze součástí paláců, ale také součástí obydlí běžného lidu a dokonce i hrobek. Jejich význam byl více funkcionální než čistě

reprezentativní a jejich využití se liší. Ať už více či méně, domácí zahrady byly místem, kde se odehrávalo veškeré dění rodiny. Zato palácové zahrady byly místem odpočinku a relaxace (Turner, 2004).

Zahrady byly obehnané vysokou zdí a přímo navazovaly na budovu. Společně s budovou tvořily jednotný celek. V samotném centru zahrady byla vodní nádrž, která ovlivňovala vlhkost v prostorách zahrady. Vzhledem k okolní nehostinné krajině byla voda pro Egyptány nejcennějším prvkem jako zdroj života. Díky okolní pusté krajině se u nich projevila velká obliba v pěstování rostlin. Celá zahrada je lemována stromovou alejí, které zajišťují tolik potřebný stín. Záhony geometrického tvaru obsahují pouze jeden druh rostlin. Je zde použita i mobilní zeleň, která lemuje cesty nebo centrální nádrž. Při opuštění prostoru zahrady dojde k tvrdému setkání s realitou (Mareček, 1992; Pacáková – Hošťálková a spol., 1998).

Z těchto informací dojdeme k závěru, že používání prostorových iluzí nebylo v této době možné nebo bylo jejich využití velmi střídme. Zato použití symbolických prvků bylo rozhodně nemalé. Jelikož Egyptané věřili ve velké množství božstev, dávali i běžným předmětům hlubší význam. Někteří bohové byli spojováni s rostlinami a jiní s přírodními jevy. Výběr zeleně měl jak estetický, tak praktický význam. Plody sloužili jako jídlo i jako obětiny obřadních rituálů a samotné stromy zajišťovaly stín. V této nehostinné krajině jsou rostliny považovány za posvátné, a proto jejich semena symbolizují bohy plodnosti (Turner, 2004).

Soupis iluzivních principů:

- Perspektiva
- Vodní prvek – odraz
- Mytologická iluze

Obrázek č. 11 Zahrada krále Nebamuna

Nákres egyptské zahrady byl nalezen při vykopávkách v hrobce krále Nebamuna (obrázek č. 11). Jak vidíme centrem zahrady je velká vodní nádrž. Většina použitých prvků v zahradě byla spojena s nějakým božstvem. Vodní hladina pravděpodobně částečně prosvětlovala prostor. Zeleň okolo nádrže se pravděpodobně odrážela ve vodní hladině a prostor tak zvětšuje. Vzhledem ke tvaru bazénu můžeme předpokládat, že se perspektivní efekt projevil.

3.2.1.2 Středověké zahrady

Pro zahradní architekturu je to velice stísněná doba, jelikož jsou města obehnaná kamennou zdí, prostor pro zahradní tvorbu je velmi omezený. Zahrady se zachovaly ve formálním provedení. U nás se setkáme se středověkými zahradami klášterního typu. Jedná se o malou čtvercovou zahradu v prostorách klášterních zdí (Turner, 2004).

Dalším typem středověkých zahrad jsou zámecké zahrady, ty jsou kvůli vývoji v zahradní architektuře mnohem méně často k nalezení. Velkým pokrokem jsou v té době poznávání vlastností rostlin, jejich růst a způsob pěstování (Hurych a kol. 2011; Otruba, 2002; Turner, 2004).

Jak naznačují umístění zahrad klášterních, jsou tyto zahrady ovlivněny křesťanskou vírou. Zahrady jsou kompozičně velice jednoduché a o použití nějakého iluzivního prostorového prvku nemůže být řeč. Co však zahrady ztrácí na složitosti, získaly na symbolickém ztvárnění, které jim pomocí víry bylo dáno. Celé uspořádání těchto zahrad představuje biblické příběhy a každé umístění nějakého prvku má svůj řad. Vysvětlení nalezneme v Bibli. Křesťanství věří v Ráj a zahrada představovala nebe. V té době šlo stranou vnímání krásy lidského života a práce byla považována za zbožnou. Pokud se jednalo o práci na zahradě, tak ta přiblížila člověka k bohu mnohem více (Turner, 2004).

Obrázek č. 12 Františkánská zahrada - Plzeň

Kolem zahrady, jakožto součást budovy vede křížová cesta. Ve středu zahrady, není to však pravidlem, se nachází studna, pramen života, nebo je zde umístěna dřevina (obrázek č.12) Z biblického vyprávění jde nejčastěji o jabloň. Cesty, které přiléhají k hranicím prostoru zahrady, představují čtyři řeky vedoucí z ráje. Okolí cest jsou lemována nízkými zelenými plůtky, které obklopují záhony s pěstovanými rostlinami. Každá rostlina měla svůj vlastní záhon. Jejich výběr byl velice omezený. Byl ovlivněn symbolickým významem. Pěstovalo se také velké množství léčivých rostlin (Pacáková-Hošťálková a spol., 2000; Turner, 2004).

Soupis iluzivních principů:

- Iluze mytologické
- Barva

V těchto zahradách mytologický význam předchází všem ostatním iluzivním principům. Mytologie je zde ten hlavní tvůrčí prvek, který pomáhá ztvárnit celý prostor. Také ovlivňuje prostor od uspořádání prvků po volbu barev květin. Světlé květiny nebyly do zahrady umísťovány za účelem prosvětlení stísněného prostoru, ale kvůli symbolickému významu této barvy. Bílá barva je symbolem čistoty, panenství. Barevný kontrast nebyl účelný, ale stejně byl použit (Turner, 2004).

Na obrázku č. 12 v Plzni vidíme půdorysné zpracování, na kterém je zřetelný jeho vzhled. Centrem zahrady je vodní prvek v podobě studny nebo kašny. V této zahradě nejsou použity žádné významné rostliny. V některých zahradách se stále zachované rozdělení záhonů (obrázek č. 13). V tomto případě díky otevřené křížové cestě nedochází k pocitu stísněnosti.

Obrázek č. 13 Klášter Ripoll

3.2.1.3 Maurské zahrady

Maurské zahrady jsou kombinací španělské a islámské kultury a jejich vznik se datuje také do období středověku. Svůj charakter si zachovávají do dnes a můžeme se s nimi setkat ve Španělsku, kam se dostal díky kočovným Arabům. Maurské zahrady silně kontrastují s potlačením pokroku v té době. Svůj základ nacházejí v Islámské kultuře. Květinové vzory a motivy zvířat jsou podle Koránu v blízkosti obydlí zakázané. Dochází tedy k jejich koncentrování do zahrad (Boults a Sullivan, 2010).

Typickým prvek je pro tyto zahrady středová osa, která je nejčastěji ztvárněna vodním bazénem. Voda je doplněna o jednoduché vodní trysky, které nad hladinou vytvářejí oblouky. Přímé kanály rozdělují zahradu na pravidelné části. Rozvržení těchto zahrad je ideální do horkých a suchých klimatických podmínek. Uzavřené zahrady rozdělené do teras a nádvoří zajišťují stinné a chladné místo. Vyvýšené chodníky pomáhají rostlinám udržet si vzdušnou vlhkost. Zahrady jsou známé svou oblibou v dekorativních obrazcích, které kombinují květinové vzory a geometrii na glazurovaných dlaždicích nebo jejich vytesáním do skalního povrchu (Pacáková - Hošťálková a spol., 1998; Boults and Sullivan, 2010).

Pravidelně tvarované myrtové keře vytváří stín a s cestami utváří zajímavé pohledy. Oblíbená jsou také loubí pokryté kvetoucími rostlinami, ozdobnými stavbami, které se nazývají gloriety nebo je obklopen cypřišovou výsadbou, která svým střihem vytváří klenbu. Tento útvar se nazývá malý ráj. V samotném středu může být umístěna dekorativní kašna (Boults and Sullivan, 2010).

Soupis iluzivních principů:

- Modelace terénu - svah
- Pohledová osa
- Perspektiva
- Vodní prvek – odraz, pohyb
- Barvy
- Detail
- Mytologická iluze

Dvě ze zchovalých zahrad nalezneme ve španělském městě Granada. Jedná se o palác jménem Alhambra a nedaleko ležící sídlo se zahradou jménem Generalife. Palácový komplex Alhambra je vystaven na rovinné ploše na úpatí hory. Alhambra je tvořena z uzavřených nádvoří a teras, které jsou doplněné o rostlinné záhony umožňující pohled na město a krajinu. Zajímavý výhled je skrz detailně zpracovaná otevřená okna, který vytváří zajímavý pohled i směrem do zahrady (obrázek č. 14) (Boults and Sullivan, 2010).

Obrázek č. 14 Myrtové nádvoří

Ve středu myrtového nádvoří se nachází velký obdélníkový bazén, který jednak prosvětluje prostor, ale i vzniklým odrazem budovy a bočních stěn ve vodní hladině prostor opticky zvětšuje. Bazén společně s pravidelně tvarovanými myrtovými keři vytváří perspektivní jev (Boults and Sullivan, 2010).

Obrázek č. 15 Generalife

Komplex Generalife ležící ve svahu je složen ze sedmi teras. Každá terasa je doplněna o vlastní vodní prvek, který vytváří středovou osu plochy a perspektivní pohled. Perspektiva je zakončena skrz stříhané cypřišové stěny a pomocí obloukového průchodu vedena do ztracena. Jednoduché vodní trysky dodávají do zahrady dojem pohybu a zvuk tekoucí vody přenese na návštěvníka mírumilovnou a klidnou náladu (obrázek č. 15). Rostliny použité v zahradě silně kontrastují s barvou budovy (Boults and Sullivan, 2010).

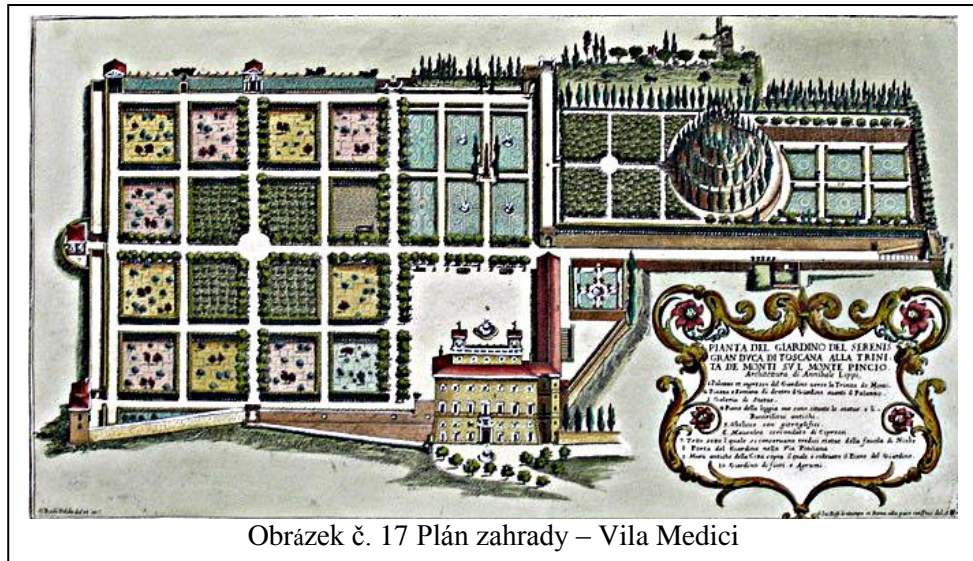
Vysoké stříhané stěny s cypřišů jsou vytvářeny do obloukových průchodů a s vodním prvkem vytváří stinné zákoutí využívající světlo a stín. Oblouk zároveň vytváří vstup do jiného prostoru. Světlé stěny budovy silně kontrastují s tmavšími odstíny rostliny a tím rostliny v prostoru vynikají. Díky vysokému postavení zahrady a terasovité úpravě terénu nám je umožněn volný výhled do okolní krajiny (obrázek č. 16). V některých místech to vypadá, jako by pozemek nekončil, ale volně přecházel do města (Boults and Sullivan, 2010).

Obrázek č. 16 Zahrada Generalife - výhled

3.2.1.4 Renesanční zahrada

Tento zahradní styl, místem původu v Itálii, byl velkou změnou vnímání lidských potřeb. Klade větší důraz na lidské pohodlí a užívání si radostí pozemského života. Rozdíl je dobře patrný při přesouvání ze studených obydlí uvnitř hradeb do pohodlnějších sídel. Stále jsou budována pevná opevnění, ale součástí sídla je rozsáhlá zahrada, která se vyznačuje svojí jednoduchostí, používání linií, které sestavují plochu do jednoduchých geometrických obrazců. Jsou známé svým detailnějším zpracováním zaměřující se na detail. Samotná zahrada je stavěna současně s budovou a spolu tvoří jednotný celek. Renesanční zahrady se navrací k antickým principům a stávají se místem společenských událostí (Dokoupil a spol., 1957; Turner, 2004).

Zahrady jsou vytvořeny ve svahu a jednotlivá terasovitá patra jsou propojena prvky vnášejícím do prostoru pohyb. Velmi používané jsou v zahradách vodní prvky v podobě fontán, kaskád apod. Geometrické členění prostoru je použito společně s terasami, sochařskou výzdobou a mnoha dalšími prvky. Pravidelné geometrické plochy jsou vyplněny trávničky či ornamentálními záhony složenými z kamenné drtě a písku. V bodě, kde se cesty kříží, je tento prostor doplněn nějakým prvkem. Nejčastěji se jedná o kamennou sochu, tvarovanou dřevinu, kašnu apod. Samotné cesty jsou lemovány plůtky z tvarovaných keřů a mobilní zelení. Součástí je i loubí, které může pokrývat břechťan nebo vinná réva. Loubí je nejčastěji obloukovitá konstrukce vytvářející dojem tunelu (Dokoupil a spol. 1957; Pacáková - Hošťálková a spol, 1998).

V blízkosti budov bývá nízký květinový parter, který je dobře viditelný z oken budov. Svým pravidelným a barevným vzorem připomíná koberec. Ve srovnání se středověkou zahradou jsou květinové výsadby mnohem rozmanitější. Záhon už neobsahuje pouze jednu rostlinu. Oblíbené jsou v zahradách umělé jeskyně obecně nazývané grotty. V této době je velice oblíbený dovoz cizokrajných rostlin (Dokoupil a spol., 1957; Boultis and Sullivan, 2010).

Soupis použitých iluzivních principů:

- Modelace terénu
- Pohledové
- Perspektiva
- Vodní prvek – pohyb

- Barvy
- Detail
- Materiálová iluze
- Mytologická iluze

Obrázek č. 18 Vila Medici

Villa Medici, ležící nad městem Řím umožňuje výhled na toto město (obrázek č. 18). Celá zahrada je jednoduše kvadraticky členěna, jednotlivé části jsou odděleny vysokými živými stěnami, které ohraničují cesty. Záhony v blízkosti budovy lemují nízké plůtky. Malá výška rostlin budí dojem rozlehlosti. Záhony barevně silně kontrastují s budovou a okolím. Tyto tvarované stěny, které skrývají sbírkové stromy a keře, utvářejí perspektivní pohled doplněný o oblouk s výhledem na město. Vysoké postavení zahrady umožňují panoramatické výhledy, které doplňují kompozici zahrady. Cesty s nízkými plůtky perspektivní jev a malá výška rostlin budí dojem rozlehlosti. Záhony barevně silně kontrastují s budovou a okolím (Otruba, 2003).

3.2.1.5 Manýristická zahrada

Manýristické zahrady jsou mylně považovány za přechodný styl mezi renesančními a barokními zahradami. Manýrismus je vrcholný typ renesančních zahrad. Ve své době byl dokonce některými lidmi považován za zvrácenost (Hošťalková – Pacálová a spol., 2000).

Mnoho významných děl se nachází v Itálii. V tehdejší době bylo v oblibě vybudovat vily v příměstských oblastech, dále od rušných center okolních měst. To a velký majetek zákazníků dávalo umělcům volnou ruku v jejich tvorbě. Dává se přednost tvůrčově idejím a

fantazii před klasickou představou krásy, podle kterých se řídily ostatní předcházející zahradní styly. Většina těchto děl je vytvořena ve svažitém terénu. Ústředním motivem zahrady byla vila. Zahradám byla často přidána skrytá významová hodnota - nějaké poselství, které chtěl autor návštěvníkovi předat (Skalický, 2009; Turner, 2004).

Prostor zahrady je opět pravidelně geometricky členěný. Pro tyto zahrady je typické velké množství soch a malířských děl. V zahradách se projevuje velký zájem o mýtické prvky, které se v zahradách objevují v podobě soch. Sochy jsou rozmístěny po celé zahradě a vytvářejí tak kontrast s okolím. Samotné sochy jsou zajímavým bodem v kompozici, který přiláká oči, ale ve spojení s vodou vytváří zajímavé divadelní scénky. Vodní prvky, které jsou architektem navrhovány tak, aby byly napájeny vodními toky, procházejí celou zahradou, ať už v podobě kaskád, tůňek, fontán nebo kašen. Zahrada jako taková se nemůže obejít bez použití Grotty. Jedná se o uměle vytvořenou jeskyni s krápníkovými útvary (Skalická, 2009).

Umístění seskupení soch jako by vyprávělo příběh. Společně s vodou vytváří zajímavou a pro oči poutavou scénu. Při pohledu na některá tato díla, jako by člověk byl někde jinde a ne v zahradě.

Soupis použitých iluzivních principů:

- Modelace terénu
- Perspektiva
- Pohledové osy
- Vodní prvek – pohyb, odraz
- Barva
- Světlo – stín
- Kontrast

Jedním ze příkladů manýristického dála je Villa D'este. Zahrada je vybudována ve svažitém terénu. Některé svahy jsou ponechány, jiné nahrazeny terasami. Díky svému umístění dokáže dobře využít panoramatický výhled ze zahrady. Pro zdůraznění je výhled osázené užšími typy dřevin. Výhled se stává součástí samotné kompozice zahrady.

Rotunda postavena v kopci silně kontrastuje s okolní zelení. Průhled vytvořen k onomu zajímavému bodu, vytváří perspektivní pohled podobný aleji obklopující cestu. Kdyby byl pohled v rovině, efekt by byl mnohem výraznější. Pokud by zde byla pouze cesta, která náš pohled vede ke kapliče, zahrada by vypadala mnohem užší. K rozšíření prostoru

nám pomáhají architektonické stavby ležící po levé a pravé straně průhledu. Takže náš pohled nejenže směřuje k tomuto výraznému bodu, ale zároveň je veden do širšího prostoru.

Obrázek č. 19 Villa d'Este

Podobné výhledy každého pozorovatele procházejícího zahradou jistě uchvátí. Vzdálené vrcholky hor, které jsou odděleny jezerem, nepatří k pozemku zahrady, ale tento výhled byl efektivně využit a začleněn do kompozice zahrady (Obrázek č. 19). Obohatil tak zahradu o nádherný přírodní úkaz. Architektonický prvek na kopci kontrastuje s okolní zelení a vysoké cypřiše společně rámují výhled do okolní krajiny.

Použity jsou i perspektivní pohledy s cypřišovou alejí, na jehož konci je jasně vidět světlý architektonický prvek. Aleji předchází kruhový záhon s cestou vedenou kolem a sochařské galerie, které se táhnou do stran prostoru. Svou kontrastující barvou s tmavě zeleným porostem vede náš pohled do stran a opticky rozšiřuje. Kaplička na konci zároveň náš pohled táhne do dálky (obrázek č 20).

Obrázek č. 20 Vila d'Este - perspektiva

V zahradě bylo zapojeno velké množství vodních prvků, které do prostoru dodávají pohyb v podobě fontán. Zároveň voda působí velice uklidňujícím dojmem. V případě terasy sta fontán (obrázek č. 21). Rovná linie terasy vede náš pohled, zatímco fontány prostoru dodávají pohyb a neměnný zvuk tryskající vody zároveň uklidňuje. Rytmický zvuk dotváří iluzi dlouhého pohybu. V zahradě je použité velké množství těchto vodních prvků (Don, 2011 1.díl).

Obrázek č. 21 Terasa sta fontán

Sacro Bosco, neboli posvátný les, je velice zvláštním dílem. Nejedná se ani o park, ani o zahradu. Na okolí vily úzce navazuje pravidelná zahrada, které dále pokračuje jako lesopark s velkým množstvím fontán a kašen, které jsou napájeny z pramene. Ztracený a opět nalezený park, kterému zub dodal na kráse. Lesopark s bohatou sochařskou výzdobou využívající kontrast světla a stínu dodává společně se vzhledem stáří pocit tajemna. Sochy mytologických postav, které byly navrženy majitelem, pokrývá mech (obrázek č. 22). Částečně skryté v porostu dodávají zahradě dramatický vzhled.

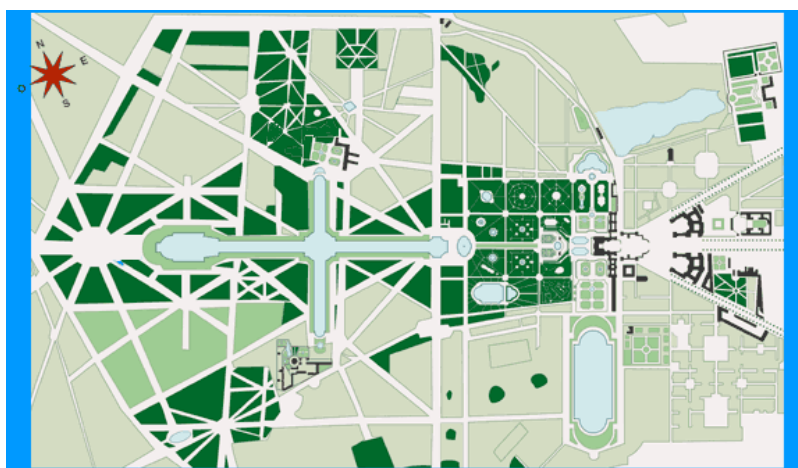
Obrázek č. 22 Sacro Bosco

3.2.1.6 Barokní zahrada

Zahrady této doby jsou způsobem ukázaní vlivu a společenského postavení. Toto období je spojené s absolutistickou mocí, která dává panovníkovy veškerou moc. Zahrada je místem pro aktivní pozorování a zábavu. Cesta k paláci vede skrz zahradu, která v této době byla tvořena rozlehlou plochou. Vystavěný palác byl ústředním motivem celé kompozice a zahrada byla vždy jeho součástí (Dokoupil a spol., 1957).

Základem kompozičního principu barokních zahrad je použití os, kterými byl prostor pozemku rozšířen až za jejich hranice. Kolem zahrad se nenacházejí žádné hradby. Zahrada byla zapojena do prostoru díky pohledovým osám, které směřovaly k bodu mimo její hranice. Mohlo se jednat o nejrůznější architektonické prvky, jako například kostel. Díky bodům mimo prostory pozemku budí zahrada mnohem větším dojmem. Tento pocit je umocněn pomocí perspektivních pohledů, které jsou vytvořeny například stromovou alejí (Teyssot and. Mooser, 1991; Turner, 2004).

Samotná kompozice je velice jednoduchá a čistá. Každá část zahrady si zachovává svou nezávislost. Části jsou rozděleny na geometrické obrazce. Obdélníky a čtverce jsou doplněny o spirály, kruhy a ovály. Spojením těchto tvarů vznikají na pohled složité obrazce. Dojmu složitosti dodává velmi oblíbené využívání detailního propracování v jednotlivých částech zahrady, které umocňuje pocit rozlehlosti. (Turner, 2004, Pacáková – Hošťálková, 2000, Boultis and Sullivan, 2010).

Obrázek č. 23 Versailles - plán

V zahradě je použita jasná osovost. Jednotlivé části zahrady jsou rozděleny pomocí cest, které často vytvářejí cípy hvězdy. V oblíbě jsou ornamentální dekorace, které můžeme vidět na schodištích, záhonech či broderiích, Jedná se o záhony bez rostliny, místo kterých je

použita dekorativní dřev různých barev. Cesty jsou lemovány tvarovanými dřevinami, které jsou zastříženy do nejrůznějších tvarů. (Dokoupil a spol. 1957; Pacáková- Hošťálková a spol., 1998).

Barokní zahrady podle úpravy terénu rozdělujeme na dva typy. Na zahrady francouzské, které jsou vytvořeny jako plošné, a zahrady italské, které jsou ve svahu a prostor zahrady je rozdělen na terasy.

Pro francouzské zahrady je typické používání klidných vodních hladin. Bazény a kašny mohou být doplněny o sochy, které dodají do prostoru pohyb. Zahrada samotná je vytvořena na velmi rozlehlém a širokém pozemku. Jsou to zahrady velice klidné. Vegetace je přísně tvarovaná. Naproti tomu zahrady italské jsou zahrady plné pohybu. Jednotlivé terasy jsou doplněny o fontány či vodní kaskády (Dokoupil a spol., 1957).

Soupis iluzivní principů použitých v zahradách:

- Modelace terénu
- Pohledové osy
- Perspektiva
- Vodní prvek – pohyb, klid
- Barvy
- Detail

Jedním z takových děl je i Paláce Versailles, který byl vybudován na přání krále Ludvíka XIV., na místě loveckého zámečku postaveného jeho otcem. Ten byl zachován a kolem něj byly postaveny další části barokního paláce. Původně se zde nacházely močály, což nebylo příliš vhodné místo pro založení zahrady. Pozemek zahrady byly zároveň obklopen kopci a bylo tedy nutné provést velké terénní úpravy, aby bylo docíleno takových výhledů, jaké můžeme vidět dnes. Zahrada se rozkládá na rozsáhlém prostoru s ohromným výhledem do krajiny, který není nijak ohraničen. (Boults and Sullivan, 2010, Otruba,2010).

Obrázek č. 25 Versailles – pohled na vodní kanál

Obrovská plocha zahrady doplněna o nekonečné perspektivní pohledy, vede náš pohled přes klidné vodní hladiny ve tvaru kříže (obrázek č. 24). Kašny, které je doplňují se sousoším a vodními tryskami vytvářející dojem pohybu. Jedním z takových prvků je bazén se sochou boha Apollona jedoucí na povozu taženým koňmi (Obrázek č. 25). Vodotrysky v blízkosti kopyt koní vytváří dojem stříkající vody vyvolané jejich pohybem. Podobných soch nalezneme v zahradě více. V zahradě je jich dokonce tolik, že potok, ze kterého se čerpala voda, nestačila napájet a přítok vody se pouštěl podle trasy procházky krále. Zde je také vidět záliba v detailním zpracování použitím na sochách (Otruba, 2010).

Obrázek č. 25 Versailles - Apollon

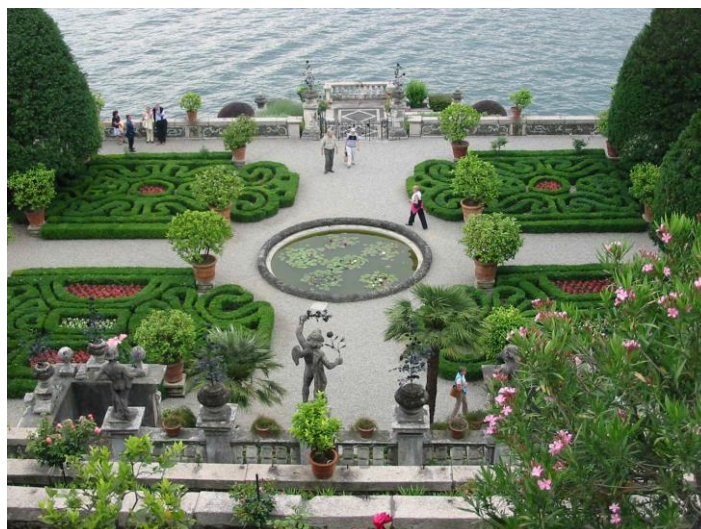
Italským typem zahrady je například ostrovní sídlo Isola Bella na jezeře Maggiore v Itálii. Jedná se o unikátní projekt vybudovaný na původně zpustlém kamenitém ostrově. Prostory

zahrady ležící na západní straně ostrova a jsou dotvořeny do 10 teras. Cílem bylo vytvořit květinovou loď, která se tyčí nad vodní hladinou (Otruba, 2003).

Obrázek č. 26 Isolla Bela

Isola Bella umožňuje návštěvníkovi nádherný výhled na panorama alpských hor. Celá zahrada funguje jako jedna velká vyhlídková terasa. Nabízí nám zajímavé pohledy, které jsou využity pro rozšíření zahradní kompozice a opticky tak rozšiřují její prostor (obrázek č. 26). Samotný pohled je obohacen o vrcholky hor odrážející se v klidné vodní hladině. Umožňuje výhled na velkolepost přírodních sil. Zahrad omezuje pozorovatele, ale nikoliv jeho pohled. Zajímavé body jsou vytvořeny i v prostorách zahrady. Například amfiteátr propracovaný do nejmenšího detailu, fungující jako divadlo s antickými postavami a jednorožcem na samotném vrcholku. Bohaté záhony jsou tvarované do složitých obrazců (Boults and Sullivan, 2010; Otruba, 2003; Turner, 2004).

Obrázek č. 27 Isola Bella – ornamentální záhon

Od nejsvrchnější teras, doplněných o bohatou sochařskou a květinovou výzdobou, kde se nachází například azalky nebo růže, se dostáváme na nižší terasy, které se rozšiřují a vzniká tak prostor pro trávničky, bazény s lekníny a záhony (obrázek č. 27). Detailně zpracované záhony budí dojem větší plochy. Vodní prvek a travnaté plochy prostor prosvětlí a otevřou. Zajímavé body jsou vytvořeny i v prostorách zahrady (Otruba, 2003).

3.2.2 Nepravidelné kompoziční pravidla

Tyto typy kompozičních pravidel využívají volné linie vyskytující se ve volné přírodě. Přímé linie v přírodě nenalezneme. Cílem je napodobit přírodu a dosáhnout harmonie, při které se používala malířská díla. Používají se stejné estetické principy, ale půdorys je u těchto zahrad zanedbatelný. Cesty nás mají dovést k cíli a jsou tedy pouze účelové. Vodní prvky a květinové záhony jsou přírodního charakteru (Pacáková- Hošťálová a spol., 2000, Wagner, 1989).

S přechodem na nepravidelné zahrady můžeme vidět změnu v lidském myšlení. Přechod z náboženských představ krásy, přes zahrady pravidelné až po přírodní kompozičně volnou zahradní tvorbu. Z probraných zahradních stylů od egyptských až po středověké, ve kterých ztvárnění ráje je tou největší krásou.

3.2.2.1 Čínské zahrady

Čínské zahrady hledají ideál krásy v přírodní krajině, která se stala základem pro estetická pravidla pomáhající jim při tvorbě. Základní filozofií při tvorbě zahrad bylo vytvoření harmonie, která byla ovlivněna uměním Feng – Šuej. Jedná se o staré čínské umění, jehož hlavní myšlenka je harmonie s okolím. Tyto zahrady se staly později inspirací mnoha zemí, ať už západních kultur nebo například nedalekého Japonska, které postavilo zahradní umění na základech čínské kultury. Zahradní umění procházelo neustálým vývojem. Narušením harmonie na sebe člověk prý může přivolat zlé duchy. Vyvinul se zde smysl pro krásu starých stromů (Quin, 1984, Feng – šuej, Hrdlička a Hrdličková, 1997).

Zahrady mohou dosahovat obrovských rozměrů, ale najdou se mezi nimi i mnohem menší. Čím však byla zahrada menší tím byly náznaky v zahradě výraznější. Svým rozložením a návazností jednotlivých částí na sebe se dají přirovnat k literárnímu dílu. Zahrada měla svůj úvod, závěr a hlavní děj. Jednotlivé scénérie jsou samostatné, ale zároveň propojené s ostatními částmi v zahradě jako kapitolami v knize (Boults and Sullivan, 2010, Hrdlička a Hrdličková, 1997).

Velmi důležitou roly v zahradách mají hory. Hory, ať už v podobě kopců, skalní útvary dokonce i drobných kamenů. Byly považovány za kostru Země. Dalším důležitých prvkem v zahradě byla voda v podobě jezer a potůčku, které měly za úkol propojovat jednotlivá zákoutí zahrady. Rostliny použité v zahradách měli s estetickou funkcí ještě funkci symbolickou. V menších zahradách byly více používané listnaté stromy, ale žádná zahrada se neobešla bez borovice, která svým vzhledem působí elegantně a letitě. Další oblíbenou rostlinou byl bambus, který svým jednoduchým vzhledem představoval skromnost a pevný charakter.

Během hrubých úprav terénu byla vyhloubena celá jezera a zem byla navržena do ohromných kopců. Na vrcholy kopců byly vybudovány svatyně, které byly bohatě zdobené zlatem a kresbami květin či ptáků. Tato duchovní místa sloužící k promlouvání s bohy se odrážely ve vodní hladině a v opačném případě chrámy umožňovaly výhled do krajiny na vodní hladiny a tak budili dojem nekonečného prostoru. Vyvýšeniny byly tvořeny nad hrobkami předků a snažili se je tak potěšit a učinit je šťastnými (Hrdlička a Hrdličková, 1997).

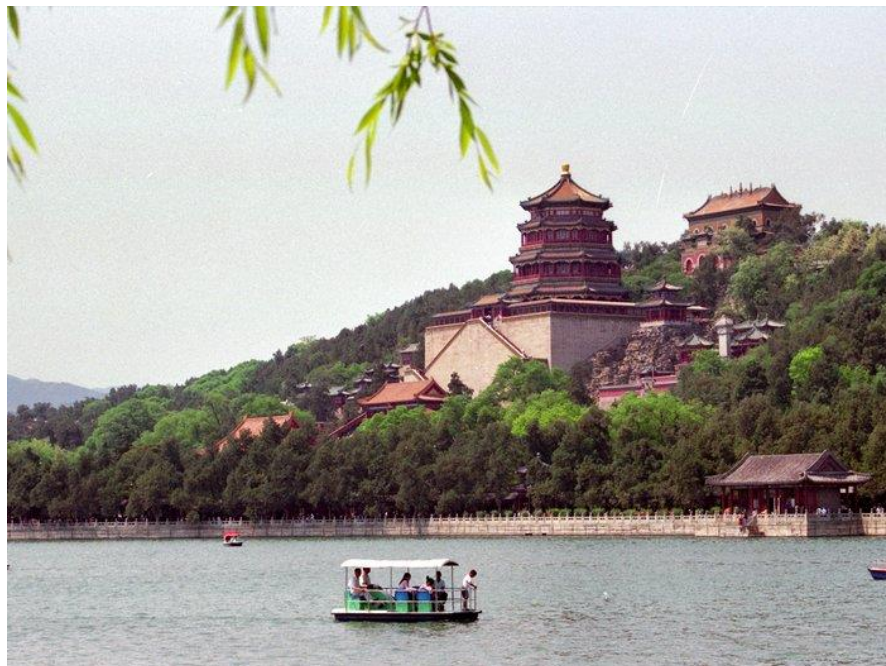
Císařské zahrady, které svojí rozlohou a krásou reprezentovaly postavení císaře, byly zároveň obrazem krajiny země jako takové. Zahrada byla zmenšeninou země. Mnoho umělců a úředníků té doby odcházelo do ústraní a v přírodě hledalo inspiraci a útěchu. Budovy vystavěné v zahradě sloužily k odpočinku. Vzdělání lidé zde hledali inspiraci při tvorbě básní či hudby. Celý prostor byl doplněn o mnoho menších budov, který společně s poetickým názvem vytvářel kouzelné místo. Tyto budovy byly otevřené do všech stran a umožňovaly, tak návštěvníkům ničím nerušený pohled do všech světových stran (Hrdlička a Hrdličková, 1997).

Všechna tato místa spojovaly různě kroucené cestičky, které byly někdy i schované za půdními zákruty. Cesta nás neměla jen dovést k cíli, ale měla také duchovní význam a umožňovala nám si všechny krásy zahrady mnohem lépe prohlédnout. Číňané využívali optické zvětšení prostoru za pomoci filozofie ukrývání a zakrývání. Cesta byla spojována se životem. Stejně jako život ani cesta není přímá a vždy jednoduchá (Hrdlička a Hrdličková, 1997).

Soupis iluzivních principů

- Modelace terénu
- Pohledové osy
- Vodní prvek
- Barvy
- Světlo stín
- Mytologická iluze
- Materiálová iluze
- Iluze náznaku

Zahrada Letní palác v Pekingu patří mezi velkolepá díla, která se rozkládají na neuvěřitelné velké ploše. Palác se rozkládá na kopci a kolem něj rostou vysoké dřeviny, které ho částečně pohlcují. Kolem kopce se rozkládá ohromné jezero, ve kterém se odráží (obrázek č. 28). V zahradě se nachází architektonický prvek pod jménem Mramorová loď. Tento předmět na první pohled připomíná skutečnou loď. Díky budovám a cestám se v komplexu objevují perspektivní jevy.

Obrázek č. 28 – Letní palác

3.2.2.2 Japonské zahrady

Japonci vybudovali své zahrady na základech čínské kultury, díky rozvoji Budhistického náboženství a uměním Feng - Šuej, které se k nim postupně dostalo. Díky původnímu náboženství v Japonsku jménem Šinto, které stejně jako buddhismus směřoval člověka k harmonii s přírodou, byl buddhismus v Japonsku rychle přijat za vlastní. Hlavní význam zahrad byl ve spojení člověka s přírodou a představou lidského štěstí a dlouhého života. Nejprve byly zahrady budovány pro potěchu šlechty, ale později začaly vznikat další provedení zahrad. Zahradnické umění se přenášelo z učitele na žáka a jeho tajemství bylo přísně chráněno. Znalosti a zkušenosti se předávaly na žáka dlouhá léta. (Boults and Sullivan, 2010; Hrdlička a Hrdličková, 1998).

Jejich cílem bylo najít vlastní představu krásna a podtrhnout nerovnost přírodního vzhledu. Materiály se používaly v jejich nejčistší formě. Dávalo se přednost přírodní a hrubým vzhledům a materiálům se ponechaly jejich přirozené barvy. Japonci nechtěly napodobovat přírodu, oni jí chtěli stvořit. Japonci se stali mistry v umění náznaku, které bylo způsobené omezenými prostory pro jejich tvorbu například malý trs trávy mohl představovat louku nebo kámen představovat horu. Vznikali miniaturní zahrady a dokonce dokázali vytvořit zahradu v nádobě. (Hurych a kol. 2011; Hrdlička a Hrdličková, 1998).

Japonská zahrada je na rozdíl od naší tvorby, která byla tvořena podrobným popisem, navržena pomocí malířských děl. Velmi oblíbenou technikou byl malířský návrh pomocí tuže. Kresby přenesené do skutečného světa ukazují snahu vytvořit z tohoto díla živý obraz tvůrcovy představy. Díky tomuto postupu se naučili použít vnitřní harmonii prostoru a přenést světlo a stín z kresby do zahrady. Byla věnována pozornost každému detailu (Hurych a kol. 2011; Hrdlička a Hrdličková, 1998).

Terén celé zahrady byl uměle vymodelován vypadající jako přírodní povrch. Významné místo v zahradě měl kámen, který se stal symbolem tajemné síly Momonoke. Byla dokonce vybudována obřadní místa, která byla ohraničena buď barevným pískem, nebo oblázky. Jejich výběr se odvíjel podle jejich barvy a tvaru. V zahradě byly použity kameny menších tvarů, které mohly představovat skálu. V žádné zahradě nesměla chybět voda v podobě jezírek či potůčků (Boults and Sullivan, 2010).

Jedním z typů japonských zahrad je zahrada zenová, ve které je použito minimum zeleně. Toto místo slouží k meditaci a rozjímaní. Důležité postavení v těchto zahradách má kámen, který je vybírán podle velikost a tvaru. Plocha zahrady je vysypána pískem (Hurych a kol. 2011).

Velmi oblíbeným se stalo pěstováním bonsají, které je původem z Číny. Japonci vytvořili jejich vzhledovou typologii a dodali jejich pěstování řád. Bonsaj je miniaturní starý strom pěstované v malých nádobách a v rodinách předává jako dědictví. Zvláštností japonských zahrad bylo, že pokud panovník zemřel, sídlo bylo opuštěno a v blízkém okolí bylo postaveno nové sídlo pro panovníka. To už se však dlouho dobu neděje (Mehta a Tada, 2008; Ryšan, 2007).

Soupis iluzivních principů:

- Modelace terénu
- Rozmístění prvků
- Vodní hladina
- Přírodní vzhled
- Barva
- Detail
- Iluze náznaku
- Mytologická iluze

Obrázek č. 29 Bonsai – miniaturní zahrada

Císařský palác v Kjotu je vhodnou názornou ukázkou japonského umění. Nachází se v parkovém komplexu. Dnes je zahrada obklopena hustou obytnou zástavbou. Palácová zahrada na nás vyzařuje klidnou a harmonickou energii. I na malém kousku zahrady je patrný velký duchovní význam použitých kamenů, které jsou rozmístěny všude po zahradě. Jsou zde velice pěkně využity barevné kontrasty, které společně se stíny podpoří plastičnost prostoru.

Zahrada se zdá větší díky odrazu ve vodní hladině (obrázek č. 30). V zahradě je vidět velký důraz na detailní zpracování kompozice.

Obrázek č. 30 Palácová zahrada (město Kyoto)

3.2.2.3 Přírodní krajinářský park

V literatuře používané pod názvem jako Anglické krajinářské parky, což není úplně přesné, ale jelikož svůj počátek vzniku mají v Anglii, dá se tento pojem akceptovat. Zahraniční pravidelné formy zahrad, které byly přijaty, nahradil oblíbenější přírodnější vzhled. V zahradě však byly stále zachovány pravidelné linie cest a vodních toků, ale to se s vývojem postupně změnilo. Pravidelné zahrady byly nahrazeno kvůli své upjatosti a nepřirozený vzhled vůči přírodě (Boults nad Sullivan, 2010, Mareček, 1992).

Počáteční myšlenku pro vznik přírodního krajinářského parku můžeme přisuzovat několika příčinám. Vliv Panheistického náboženství, navracející člověka k přírodě nebo seznámení s čínskými zahradami, které se vyhýbají přímkám. S jistotou asi nemůžeme říct, která byla první, ale rozhodně měla každá svůj velký podíl na dotváření krajinářského parku (Boults and Sullivan, 2010).

Přeměna krajiny na přírodně krajinářský park byla upravena ze tří zdrojů ploch. Jedním z nich je přeměna zemědělské krajiny na pastvu, dále to bylo rozvolnění pravidelných barokních a renesančních zahrad a nakonec za pomoci romantických malířských děl, které

byly použity jako předlohy. Celá plocha parku je upravena podle harmonické představy, která je pro tento typ kompozice typická.

Hrubá modelace terénu je nepravidelná, obsahuje vyvýšeniny a prohloubená údolí, které podpoří dojem přírodní krajiny. Dřeviny jsou vysázeny ve volných skupinách a využívají jejich jarní a podzimní barevné tóny. Součástí zahrady jsou různé architektonické prvky, které zakončují pohledové osy. Tyto architektonické prvky bývají pro rok založení a zeměpisnou polohu netypické. Používané jsou egyptské pyramidy, řecké chrámy, gotické pevnosti později i čínské pavilony. Park je zaměřen na přírodní scenérie a vyhlídky (Hošťálová – Pacáltová a spol., 2000, Boultis and Sullivan, 2010). Obrázek

Součástí modelace terénu v parku jsou tzv. AH – HA příkopy, které oddělovaly prostor určen pro zvířata. Z velké vzdálenosti nebyl vidět a tak lidé měli nerušený výhled a zvířata se nedostala blíže k obydlí (Boultis and Sullivan, 2010).

Soupis iluzivních principů:

- Modelace terénu
- Pohledové osy
- Vodní prvek - odraz
- Barvy
- Mytologická iluze

Park Stowe nacházející se v Anglii prošel dlouhou cestou změn, při kterých docházelo k postupnému rozvolňování pravidelné úpravy. V parku jsou rozmístěny architektonické prvky, které jsou kopií staveb celého světa jako například Chrám starověké cnosti (obrázek č.31). Nalezneme zde i gotickou zříceninu.(Boultis and Sullivan, 2010).

Volné skupiny dřevin umožňují vytvořit větší volné plochy, které společně s vodní hladinou prostor otevřou. Pohledové osy jsou vedeny k architektonickým prvkům a jsou rozmístěny po celém parku. Travnaté plochy v kombinaci s porosty vytváří výrazný barevný kontrast.

Obrázek č. 31 – Park Stowe

3.3 Dnešní použití zeleně

Stejně jako v minulosti i dnes je cílem zahradní architektury vytvořit ideální uspořádání použitých prvků, které tvoří jednotný a harmonický celek. V historii byla dávána přednost kráse před funkčním či účelným smyslem zahrady. To se změnilo, ale stále nesmí být účel v rozporu s krásou. Hlavním rozdílem je tedy kladení většího důrazu na funkci plochy, která se s postojem k lidským standardům mění (Hurych a kol., 2011).

Funkce tvoří základ zahradní kompozice a je tedy nutné řešit je přednostně. Řadí se na funkce specifické a obecné. Mezi obecné se řadí funkce hygienická či mikroklimatická. Hygienickou funkcí rostlin se myslí pohlcování nadměrného prachu, škodlivin z ovzduší apod. Specifické jsou funkce rekreační, reprezentační, izolační, ochranné a další (Hurych, 2011; Mareček, 1992)

3.3.1 Veřejná zeleň

Jedná se o velké ucelené plochy zeleně, které slouží k rekreačním a sportovním činnostem. Tento prostor doplňuje městské prostředí a je místem pro setkání a odpočinek. Veřejná zeleň je základem urbanistické struktury a vzhled vzniká na základě podrobných analýz. Doplňuje městskou zástavbu a kromě estetické hodnoty jsou rostliny používány i kvůli jejich hygienické a ekologické funkci. V městském prašném prostředí fungují jako bariéra pohlcující hluk a prach. Kompoziční pravidla a analýzy jsou pouze vodítkem k požadovanému vzhledu. Velmi důležitá je kreativita tvůrce (Hurych a kol., 2011; Mareček, 1992; Otruba, 2002).

3.3.1.1 Městské parky

Parky vytvářejí místo společenských událostí určené pro každodenní rekreaci a úzce navazuje na okolní prostředí. Prostor napodobuje vzhled přírodní krajiny a jejích prvků. Vzhled kompozice je ovlivněn několika faktory. Samotnou představou vzhledu, velikostí parku a na funkčních vztazích s vnějším okolím. Během tvoření celkového rozvržení se určují kompoziční osy a těžiště celého parku, tedy místo, ze kterého bude celá kompozice vycházet (Hurych a kol., 2011).

Souvislé skupiny stromů jsou vedeny hlavně po obvodu pozemku. Společně s keřovou výsadbou, která doplňuje odpočívadla a rekreační místa, tvoří stěnu oddělující rušnou část města. Vytváří izolační bariéru fungující jako protihluková stěna a vytváří pocit intimity. Umístění větších skupin dřevin po obvodu umožňuje vytvoření ucelených travnatých ploch, které sjednocují zeleň a otevřou prostor. Kostrou celého parku jsou dlouhověké stromy domácích druhů. Do středu kompozice se umísťují menší skupiny dřevin nebo solitery (Hurych a kol. 2011).

Odpočívadla a jiné prvky jsou umístěny k zajímavým bodům. Může se jednat i o vyhlídky. Vodní prvky příjemně ožíví kompozici parku, prosvětlí a dodají pocit klidu. Cesty v parku jsou vedeny tak, aby zbytečně netříštily trávník a často jsou doplněny o stromovou alej.

Soupis iluzivních principů:

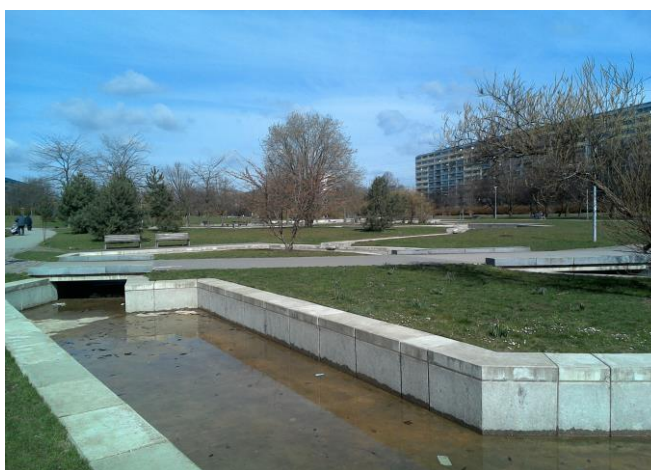
- Modelace terénu
- Rozmístění prvků
- Pohledové osy
- Vodní prvek – odraz, pohyb
- Barva

Obrázek č. 32 – Park přátelství

Park Přátelství – Prosek v Praze 9, který se rozkládá na ploše obdélníkové tvaru podél frekventované silniční komunikace. Hlavním kompozičním prvkem v parku je voda. Začíná od kruhového bazénu s ostrůvky, kolem kterých jsou rozmístěny lavičky. V centru bazénu je květinový záhon. Vytvořený kanál pokračuje hlouběji do kompozice, přes menší svažité kopec. Voda je zde vedena v podobě kaskády, vytvářející klidný kout a dodávající prostoru pohyb. Vedle kaskády je umístěna další z mnoha laviček v parku, ze které ji můžeme sledovat. Vodní tok je zakončen velkým vodním bazénem, v jehož hladině se odráží okolní zeleň a místní restaurace (obrázek č. 32).

Celá kompozice parku je umístěna níže než okolní cesty. Obvodová keřová patra společně s vyvýšeným kopcem tvoří protihlukovou stěnu, která vytváří klidný příjemný prostor pro společenské události (obrázek č. 33). Síť cest je vedena hlavně po obvodu a na straně u panelových domů, nejvzdáleněji od hlavní silnice, je stromová alej. Vnitřní kompozice parku je tvořena vodním prvkem v kombinaci s travnatou plochou dodávající pocit rozlehlosti. Trávník je doplněn o menší skupiny dřevin a odpočívadla.

Obrázek č. 33 Park přátelství

3.1.1.1 3.2.1.2 Příměstské parky

Jinak nazývané lesoparky jsou umístěny na okraji měst a jsou určeny buď k celodenní, nebo víkendové rekreaci. Dnes se u spousty příměstských parků stává, že vlivem rozrůstání měst jsou tyto plochy obklopeny městskou zástavbou. Příměstské parky využívají výhled do okolní krajiny a jsou postaveny na přírodních prvcích jako jsou louky, lesy a vodní toky. Vybudování parku předchází důkladná inventarizace původní zeleně, která je pak využita v nové kompozici. Rostliny použité v kompozici jsou původně rostoucí na pozemku parku. Parkem mohou procházet cyklistické a naučné stezky (Hurych a kol., 2011).

Soupis iluzivních principů:

- Pohledové osy
- Rozmístění prvků
- Mytologická iluze

Mezi příměstské parky se například řadí přírodní park Šárka – Lysolaje. Park je vhodný k rekreaci a exkurzím. Snahou je využít přírodní pohledy a skalnaté útvary v parku umožňují výhledy do krajiny v Divoké Šárce (obrázku č. 34).

Iluzivních principů je zde poměrně dost, ale jelikož se jedná o prostor, který neprochází tolika úpravami jako předešlé typy zeleň, nemůžeme je hodnotit stejně jako ostatní.

Obrázek č. 34 Divoká Šárka

3.3.1.2 Sídlištní zeleň

Starší provedení sídlišť neodpovídají dnešním nárokům obyvatel na bydlení. Vysoké více vchodové panelové domy, které umožňují velkou koncentraci obyvatel na poměrně malou ploše, zajišťují velkou míru anonymity. Většinou množství vegetace neodpovídá plochou určenou k rekreaci vzhledem k množství obyvatel. Údržba rostlin bývá ve velmi špatném stavu. Dále vznikají i další nevýhody odrážející se například na přetížení dopravy (Hurych a kol., 2011).

Iluze jako takové nejsou cílené, hlavním účelem je zlepšit hygienické vlastnosti prostor kolem obydlí. Tedy prašnost, hluk, vlhkost, teplotní výkyvy a mnoho dalších. Dnešní projekty výstavby sídlišť, při kterých vznikají nižší budovy a větší plocha zeleně, zajišťují větší kontakt mezi obyvateli.

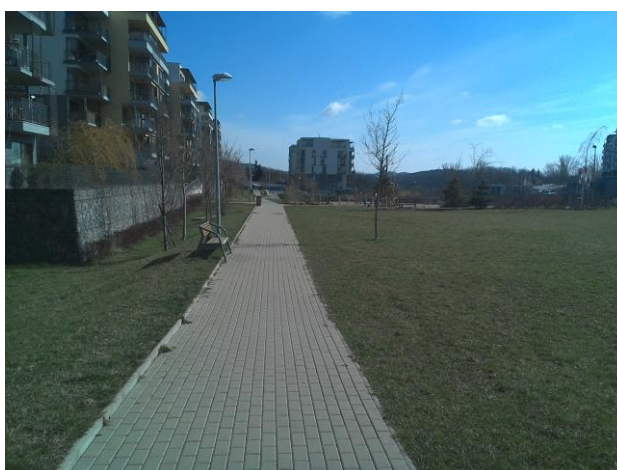
Opět je součástí výstavby sídlišť mnoho analýz, které nám dají potřebné informace sdělující nám charakter využívání veřejných prostor. Síť cest je vytvářena buď přímými nebo volnými liniemi a jsou vedeny tak, aby nás co nejrychleji dopravily k cílovým místům jako jsou zastávky či obchody (Hurych a kol., 2011).

Nižší keřové patro je používáno v zahuštěných skupinách k ohraničení travnatých ploch. Vyšší keře tvoří pohledovou a hygienickou bariéru. Dokáží částečně oddělit rušnou část města a dají se použít jako podrost stromů. Prostor je doplněn o dětská hřiště, která jsou vystavená na vlastní zpevněné ploše (Hurych a kol., 2011).

Soupis iluzivních principů:

- Rozmístění prvků
- Perspektiva
- Barva

Projekt Zelené město na Praze 9, při kterém vznikaly bytové domy většinou o sedmi podlažích, jsou terasovitě rozvrženy a nacházejí se v blízkosti dopravního spoje a nákupního střediska. V blízkosti projektu byl ponechán ovocný sad a některým budovám je umožněn výhled do krajiny. Na to, na jaké ploše jsou budovy umístěny, je v jejich prostoru relativně klid a ticho. Zeleň zde lemují cesty a obvod travnatých ploch. V prostoru je zde použito poměrně malé množství rostlin, ale jelikož jsou výsadby mladé, není jejich konečný vzhled zcela zřejmý.

Obrázek č. 35 Projekt Zelené město - park

Keře se stromovou výsadbou umístěné blíže k hlavní silnici fungují jako protihluková bariéra. Perspektivní pohled tvořený pomocí cesty není úmyslně ztvárněn, ale je vedlejším produktem (Obrázek č. 35).

3.3.2 Soukromá zahrada

Jedná se o zeleň, která rozšiřuje prostory domu a bývá nejčastěji v blízkosti trvalého obydlí majitele. Prostor zahrady je určen pro soukromé účely a pomáhá zapojit budovu do prostoru. Při zakládání zahrady je nutné její vzhled a uspořádání přizpůsobit požadavkům majitele a jeho rodiny. V dnešní době je stále větším trendem postavit si rodinný domek se zahradou a přesunout se tak z měst a panelových domů (Brookes, 2002).

Prostor zahrady se nejčastěji rozděluje na část vstupní, která plní reprezentativní funkci a má být celý rok zajímavá. Dále pak na část obytnou, která je v bezprostřední blízkosti domu a je určena ke společenským událostem a na část užitkovou která je ve vzdálenějším koutu zahrady od domu. Podle typu zahrady se pak celkové uspořádání může lišit (Šónský, 2011, Mareček, 1992).

Volba vzhledu závisí čistě na majitele a tak nelze úplně specifikovat, jakými iluzivními pravidly se bude prostor řídit. Vybereme tedy takové, které jsou běžně k vidění, popřípadě, které by se v zahradě mohly objevit.

3.3.2.1 Městská zahrada

Rodinná zahrada není určující pojem, jak by taková zahrada měla vypadat, ale že přání a potřeby se budou vztahovat ne na jednoho, ale hned několik obyvatel. Důležité jsou ony potřeby a je nutné vhodně je zakomponovat do prostoru, tak aby nevznikl při tvorbě chaos a nedošlo k znehodnocení funkcí, jako je například příliš blízkému rozmístění ploch pro relaxaci a dětského koutku (Hurych a kol., 2011).

Nejvhodnější umístění domu v prostoru bývá blíže k hlavnímu vstupu na pozemek. Podle možností bývá pozemek rozdělené na čtyři části a to na část vstupní, obytnou, rekreační/okrasnou/sportovní a část užitkovou. V zahradě se části samozřejmě používají podle možností pozemku a jejich seskupení pravidlo. Jedná se však o logické rozčlenění prostoru (Mareček, 1992).

Prostor vstupní část má být celoročně něčím zajímavý. Vhodné je použití nějaké stálezelené dřeviny a během vegetace přijde určitě vhod i nějaká květem zajímavá rostlina. Kolemjdoucí si tak mohou o majiteli zahrady udělat představu. Oblibou v dnešních dnech je vytvořit neprůhledný plot, který oddělí prostor zahrady od přilehlé ulice. Plot je někdy tak

vysoký, že do zahrady není vůbec vidět. Z čehož vyplývá, že reprezentační funkce předzahrádky se stává čistě soukromou záležitostí. Ploty obklopující pozemek každé zahrady je vybírán podle vlastního vkusu majitele. To však může působit velmi nevkusně. Plot můžeme nechat porůst a tak zjemnit jeho vzhled (Mareček, 1992, Šónský, 2011).

Obytný prostor je plocha, která úzce navazuje na dům. Bývá doplněno terasou a jedná se o prostor, který je pokračováním vnitřních prostor domu. Terasa funguje jako spojovací článek mezi domem a zahradou. Je určena ke společenským událostem a díky pergole, může být její funkce prodloužena téměř na celý rok. Okolí terasy je vhodné doplnit o květinový záhon či menší pěkné keře. Pergolu můžeme použít jako oporu pro popínavé rostliny, které nám zajistí intimitu a stín. Při volbě vzhledově jemnější rostliny proniká konstrukcí mírné světlo, které může vytvářet zajímavé stíny. Pomocí popínavé rostliny pergolu lépe začleníme do prostoru (Šónský, 2011).

Rekreační prostor je tvořen z velké části travnatou plochou. Jedná se o vhodný prvek, který propojuje jednotlivé skupiny výsadby, které jsou vedeny po obvodu a zároveň prostor tvoří otevřenější. Samozřejmě u malé zahrady je možnost, že tento prvek bude nahrazen něčím jiným buď plochou zpevněnou nebo bude nahrazen rostlinami (Hurych a kol. 2011, Šónský, 2011).

Užitková část zahrady bývá na nejvzdálenějším konci od domu. Na některých zahradách není použita vůbec. Od rekreační části může být oddělena rostlinami a tak být částečně zakryta. S ohledem na využití rostlin v kuchyni by bylo vhodné umístění blíže k domu, ale u rodinných zahrad to nebývá běžné (Mareček, 1992).

Soupis používaných iluzivních principů:

- Modelace terénu
- Pohledové osy
- Vodní prvek
- Kontrast
- Barva
- Materiálová iluze

Vzhled městských zahrad bývá více pravidelný. Nejvíce se asi setkáme se zahradou, která má vegetaci rozmístěnou po obvodu pozemku a záhon, ve kterém jsou rostliny vysázeny je nejčastěji upraven pomocí volné křivky (obrázek č. 36). Méně často pak v podobě přímých linek.

V zahradě jsou využity vyšší dřeviny, které částečně zakrývají plot pozemku. Rostliny vytvářejí větší výškové členění prostoru. Travnatá plocha dělá prostor otevřenější. Obloukový záhon společně s různou barvou rostlin působí plasticky.

Obrázek č. 36 Městská zahrada

3.3.2.2 Venkovské zahrady

Na první pohled jsou prostory mnohem volnější než ve městě. Z okrasné části zahrady je uvolněno poměrně malé množství s její celkové plochy. Navíc může být součástí zahrady dvůr. Vstupní část plní funkci reprezentační a k rekreaci není velmi využívána. Tento prostor by měl být celoročně dekorativní, stejně jako tomu bylo u vstupní části u městské zahrady, ale bývá lépe využit (Otruba, 2002; Mareček, 1992).

Plot ohraničující pozemek je menší a je přes něj vidět. Není žádnou výjimkou, že jsou na pozemku hospodářská zvířata. Rostliny se vysazují ve volných liniích a působí tak volnější dojmem. Mnohem méně se stane, že je zahrada pravidelně koncipována. Rostlinné druhy jsou vybírány spíše domácí, exotické rostliny jsou zapojeny velice výjimečně. V prostoru působí nepatříčně (Otruba, 2002).

Soupis iluzivní principů

- Modelace terénu
- Rozmístění prvků
- Pohledové osy

- Vodní prvek
- Barva
- Materiálová iluze

Výsadby a celkové uspořádání těchto zahrad je častěji připodobněno přírodnímu vzhledu vzhledem k rozvolněnějším výsadbám a druhům květin v nich použitých (obrázek č. 37). I dnes vidíme, že součástí zahrad může být studna, která může být ve vstupní části zahrady.

Obrázek č. 37 – Venkovská zahrada

3.3.2.3 Zahrada u řadové zástavby

Dům i zahrada zabírají poměrně malý prostor a řešený poměr obou ploch není zrovna ideální. Tato zahrada úplně postrádá vstupní prostor. Dům ve většině případech rozděluje celý pozemek na dvě části předzahrádku a samotnou zahradu (pokud je vůbec předzahrádka použita).

Při volbě stylu, ve kterém bude tvořena celá zahrada, si musíme uvědomit, že na tak malý prostor je vhodné použít pouze jeden styl. Při použití několika různých vzhledů vznikne na tak malém prostoru chaos. Důležité je rozmyslet si, jaký styl chceme, aby na nás měla zahrada chtěný psychologický účinek. Kvůli malému prostoru se doporučuje souvislá výsadba, která uvolní prostor pro travnatou nebo zpevněnou plochu. Podle tvaru a velikost pozemku si zvolíme množství a umístění prvků, které nám pomohou buď prostor prodloužit nebo rozšířit. Těmito způsoby náš pohled odlákáme a nenecháme tak náš pohled jít tou

nejlepší možnou cestou. Při volbě více zajímavých bodů setrvá v zahradě náš pohled mnohem déle, a tím se zdá prostor větší.

Zajímavým bodem je vodní prvek, který upoutá naše oči přinášejeíc do zahrady klid a harmonii. Tento prvek zároveň prostor opticky zvětšuje. V několika zdrojích se dokonce zmiňují o použití zrcadla vložením do vodního prvků. To efekt jistě zvětší, ale jezírko za použití zajímavých vodních rostlin je jistě dostačující (Brookes, 2006, Mareček, 1992).

Kolem zahrady často vidíme vysoký plot, který sice zajišťuje intimitu, ale naprosto zabrání jakémukoliv pohled mimo hranice zahrady. Zapojením výhledu do kompozice docílíme zajímavého pohledu a optického zvětšení prostoru. Najdou se i takové zahrady, které nejsou nijak ohraničené a v tomto případě se majitel může pokusit aspoň o částečné navození pocitu intimity a soukromí. Tohoto pocitu může majitel dosáhnout pomocí pergoly, která je pokrytou popínavou dřevinou. Vytvořená stěna s popínavou dřevinou alespoň částečně z jedné strany ohraničuje pozemek nebo může být použita výsadba živého plotu (Brookes, 2007).

Vysoký plot může mít špatný vliv na prostupnost světla do prostor zahrady a z větší části může být zastíněna. To může na člověka působit velmi depresivně. Na malém prostoru je ideální držet se jedné barvy v různých odstínech. Jednotlivé rostliny jsou tak blízko, že by se mohly jejich barvy překřikovat a vytvářet tak neklid a chaos. Ve stinnější zahradě je lepší sáhnout po světlejších odstínech, které prostor prosvětlí a optický zvětší. Vhodné je vyhnout se červené barvě, jelikož je tak výrazná, že by k sobě mohla přilákat příliš mnoho pozornosti a kompozici jako takovou přehlušit. Velké množství může u člověka způsobit pocit stísněnosti a nejistoty. (Herr, 2014, Brookes, 2006, Brookes, 2007).

Soupis iluzivních principů:

- Modelace terénu
- Rozmístění prvků
- Pohledové osy
- Vodní prvek
- Barva
- Detail
- Materiálové iluze

Zpracování těchto zahrad bývá náročné. Možnost minimalizovat plot ohraničující pozemek, využije jen velice málo jejich majitelů. Hranice pozemku lze ztvárnit pomocí tvarovaných keří (obrázek č. 41). Díky nízkým plotům je zahrada otevřenější a proniká do ní více světla. Na zvoleném příkladu je protější budova částečně schována výraznými keři, které náš pohled upoutají více než budova za nimi. Záhon je vedený do příčného mírného oblouku. To činí prostor širším. Rostliny jsou použity menší, aby byl záhon více členěný a prostoru dodávají pocit hloubky.

Obrázek č. 38 Řadová zástavba

Vodní prvek zde není použit žádný, ale velkou část plochy zabírá trávník, který pocit otevřenějšího prostoru také dobře splňuje.

3.3.2.4 Střešní zahrada

Toto ztvárnění prostoru je ideální zahrada do městského prostoru, ale to nebrání vytvoření tohoto kousku zeleně v mnohem menších obcích. V městských prostorech se jedná o velmi cenný prostor využitelný k rekreaci. V posledních několika letech si tyto zahrady získaly velikou oblibu. Umožňují tak vytvoření kousku ráje na místech, kde by to nebylo možné (Brookes, 2007; Otruba, 2002).

Zahrada vytvořená na střeše budovy je cenným prostor pro relaxaci, společenské posezení a panoramatický výhled na město. Při plánování je nutné si uvědomit, že na střechu je kladena velká zátěž a je proto důležité probrat budoucí založení zahrady s architektem. Cílem je vytvořit příjemné prostředí, které samozřejmě nemáme šanci vytvořit, pokud se člověk bude cítit na střeše jako ve výkladní skříni. Pomůže nám v tom stěna či pergola porostlá popínavou dřevinou. Nejen že bude fungovat zvuková stěna, ale vytvoří příjemný

stín, který nás bude chránit v letních měsících a navodí pocit intimity. Pergola doplněná odpočívadlem vzbudí dojem, že je člověk v otevřeném venkovním pokoji, který má panoramatický výhled na město. Opticky tak prostor mnohonásobně zvětšíme. Pohled je vhodné orámovat pomocí dřevin, pergoly. Jednak jimi můžeme zmenšit nevzhlednou část a zároveň našemu pohledu dáme jasný směr.

Rostliny dodají tomuto místu pocit svěžesti. Podle konstrukce budovy zjistíme, jaký druh rostlin budeme moci použít, a to, zda se bude jednat o rostliny s extenzivní nebo intenzivní údržbou. Typy osázení jsou různé. Mohou být použita koryta určená pro výsadby, květináče. Vytvořený prostor pro výsadby rozdělíme podle náročnosti údržby na intenzivně a extenzivně. Podle toho musíme pečlivě vybrat květiny (Otruba, 2002).

Extenzivně udržované zahrady fungují jako zahrady pohledové, do kterých se nevstupuje. Intenzivně udržované zahrady jsou aktivně relaxační a do tohoto prostoru můžeme volně vstoupit. Často jsou doplněny o odpočívadla v podobě laviček. (Otruba, 2002)

Soupis iluzivních principů:

- Rozmístění prvků
- Pohledová osa
- Vodní prvek
- Barvy
- Detail
- Materiálová iluze

Zahrada vybudovaná na střeše je příjemným doplňkem. Volný výhled a částečně oddělení volného prostoru vytváří příjemné místo pro relaxaci. I bez vysokého plotu je zde zachován pocit intimity. I když je záhon velice malý díky menším rostlinám, kamenů a vodnímu prvku je plocha více členěná a vypadá větší (obrázek č. 39).

Obrázek č. 39 Střešní zahrada

4 Zhodnocení užití iluzivních principů

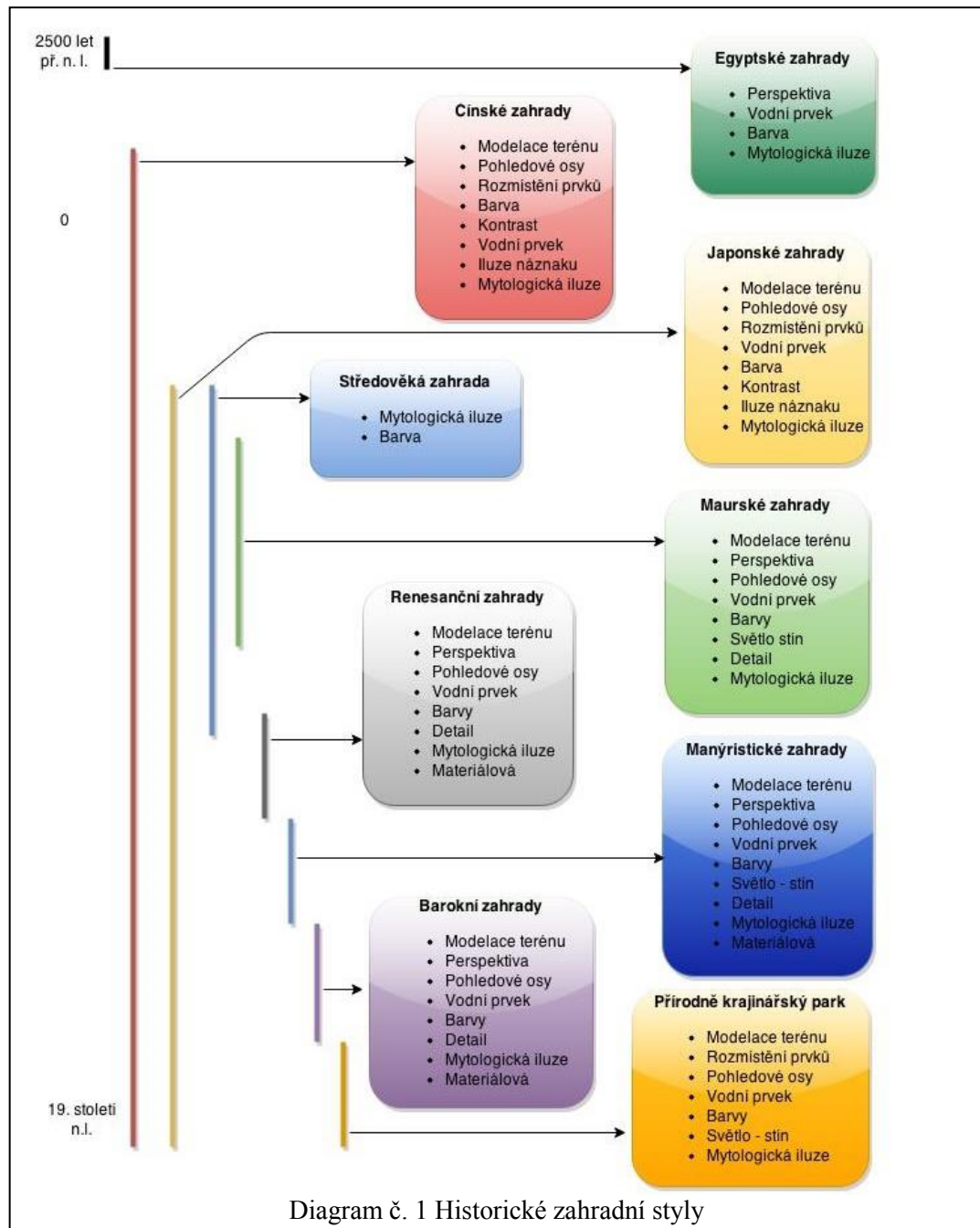

Diagram č. 1 orientačně znázorňuje časovou linii zvolených zahradních stylů. Nejstrmějším obdobím v zahradní tvorbě je období středověkých zahrada. Dále zde vyčnívají zahrady Egyptské, ale vzhledem k jejímu vzdálenému období a málo zdrojů o těchto iluzivních principech můžeme říci, že jsou reálné.

Jiné zvyky a zkušenosti sem vnáší zahrady Čínské a Japonské, které svým vlastním způsobem používají iluzivní principy a navíc doplňující o iluzi náznaku, která je u nich běžná. V zahradách Japonských a Čínských také nalezneme perspektivní jev, ale vzhledem k jejich ztvárnění přírodního vzhledu, nezdají se být primární iluzí. Naproti tomu u zahrad Maurských až Barokních byla perspektiva cílená iluze.

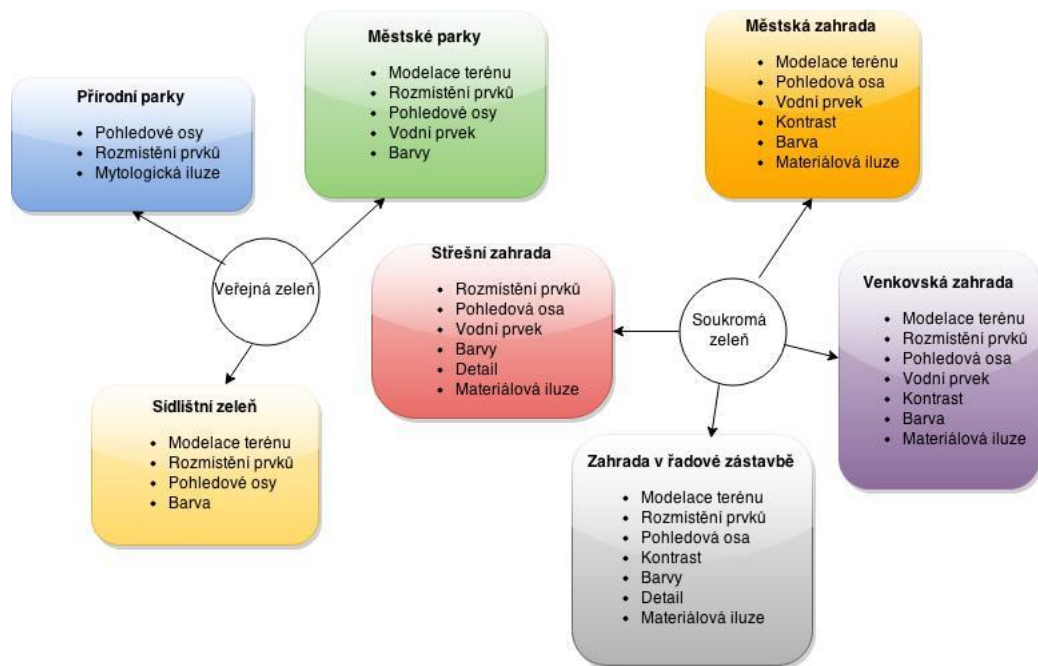

Diagram č. 2 Dnešní použití zeleně

Zahrady a parky dnešní doby pracují na podobných kompozičních zásadách jako zahrady historické. Hlavním vzhledovým rozdílem je jejich častější nepravidelné zpracování. Stejně jako v případě zahrad Čínských a Japonských není primární iluzivní princip. Setkáváme se s ní běžně v sídlíštní zeleni, jelikož cesty vedou tou nejkratší možnou cestou. Perspektivní linie v provedení cest jsou často vedlejší produkt.

5 Závěr

Při zakládání zahrad a parků dochází k velké změně prostoru, ať už se jedná o samotnou úpravu terénu nebo uspořádání kompozičních prvků aj., iluzivních principů pracují na základě kompozičních pravidel.

Cílem práce bylo porovnat používání iluzivních principů v historické a dnešní tvorbě. Hlavním rozdílem v jejich používání je změna priorit. Dříve byly zahrady více zaměřené na estetiku dnes na její funkci. Použití iluzivních principů ovlivnilo také přechod na volné linie.

Snahou je dnes izolovat rušné části měst. U soukromých zahrad se tento jev nejčastěji projevuje použitím vysokých plotů, které majitele uzamknou v prostorách zahrady. V případě veřejné zeleně se jedná spíše o protihlukovou bariéru.

Tato práce je určena k zamyšlení pro ty, kteří zahradu vlastní nebo o jejím založení uvažují. Při jejich rozhodování by tyto informace mohly vnést nové poznatky a kreativní nápady vhodné k tvorbě.

6 Seznam literatury

Boults, E., Sullivan, C. 2010. Illustrated history of landscape design. Hoboken. Wiley. 260 s. ISBN 978-0-470-28933-4.

Brookes, J. 2006. Mistrovský kurz. Knižní klub. Praha. 352 s. ISBN 80-242-1538-1.

Brookes, J., 2007. Malé moderní zahrady: skvělé nápady pro menší prostory. Vydání 1. Knižní klub. Praha. 352 s. ISBN 978-80-242-1765-9.

Dokoupil, Z., Naumann, P., Riedl, D., Veselý, I. 1957. Historické zahrady v Čechách a na Moravě. Nakladatelství československých výtvarných umělců. Praha. 67 s. ISBN: /

Feng Šuej: Dům a zahrada. 2012 Ikar. Praha. 256 s. ISBN 978-80-249-1826-6.

Herr, E. 2014. Malá, ale dokonalá zahrada: proměňte omezený prostor v zelený ráj. Tarsago Česká republika. Praha. 288 s. ISBN 978-80-7406-271-1.

Hrdlička, Z., Hrdličková, V. 1997. Umění čínských zahrad. Agro. Praha. vydání 1. 167 s. ISBN 80-7203-167-8.

Hrdlička, Z., Hrdličková, V. 1998. Umění japonských zahrad. Vyd. 2. Argo. Praha. 159 s. ISBN 80-7203-191-0.

Hurych, V. a kol. 2011 Tvorba zeleně: sadovnictví a krajinářství. 1. vydání. Grada Publishing. 303 s. ISBN 978-80-904782-0-6.

Mareček, J. 1992. Zahrada. Nakladatelství NORIS. Praha. 304 s. ISBN 80-900908-1-8.

Mehta, G., Tada, K. 2008. Japanese gardens: tranquility, simplicity, harmony. Tuttle. Tokyo. 207 s. ISBN 978-4-8053-0942-1.

McHoy, P. 2012. Plánování zahrady: vyčerpávající návod, jak založit krásnou zahradu. 2000 Rebo Productions CZ, spol. s.r.o. Praha. vydání. 3. 254 s. ISBN 978-80-255-0632-5.

Otruba, I. 2002. Zahradní architektura: tvorba zahrad a parků. 1. vydání. ERA. Šlapanice. 357 s. ISBN 80-86517-28-4.

Otruba, I. 2003. Krásy italských zahrad. ERA group spol. s.r.o. 1. vydání. ISBN 80-86517-66-7.

Otruba, I. 2010. Krásy francouzských zahrad. Masarykova univerzita. Brno. vydání 1. ISBN 978-80-210-5256-7.

Pacáková - Hošťálková, B., Petruš, J., Riedl, D., Svoboda, A. M. 1999. Zahrady a parky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Libri. Praha. 526 s. ISBN: 80-85983-55-9.

Qian Yun. 1984. Classical chinese gardens. Repr. Honkong: Joint Publishing Co. 240 s. ISBN 962-04-0225-1.

Ryšán, M. 2007. Bonsaje: vše o pěstování a tvarování. 1. vydání. Computer Press. Brno. 144 s. ISBN 978-80-251-1858-0.

Skalický, A. Zahrady a vily manýrismu v souvislostech. 1. vydání. Jalna. Praha. 288 s. ISBN 978-80-86396-47-7.

Stejskálová, J., Řeháková, I. 2015. Architektura moderních zahrad. Grada. Praha. Vydání 1. 188 s. ISBN 978-80-247-4515-2.

Šónský, D. 2011. Moderní zahrady. Computer Press. Brno. Vydání 3. ISBN 978-80-251-3639-3.

Teyssot, G. And Mooser, M. 1991. The history of Garden design: the Western tradition from Renaissance to the present day: with 652 illustrations, 129 in colours, and 51 specially drawn plants. 1st publ. Thames and Hudson. London. 543 s. ISBN 0-500-01511-2.

Turner, T. 2005. Garden History: philosophy and design, 2000 BC—2000 AD. Spon Press. London. 294 s. ISBN 0-415-31749-5.

Vondráček, V., Holub, F. 2012. Fantastické a magické z hlediska psychiatrie. Columbus. Praha. 431 s. ISBN: 978-80-87588-04-8.

Wagner B. 1989. Sadovnická tvorba: celost. vysokošk. učebnice pro vys. školy zeměd. 1. Díl. SZN, Praha. 335 s. ISBN 80-209-0031-4.

Elektronické zdroje:

Don, M. Monty Don's Italian Gardens: Rome (1 of 4). Blink Films [online]. spring 2011. [cit. 2015-03-21]. Dostupné z <

https://www.youtube.com/watch?v=9aej6abTVHo&list=PLbcOM_CX80CrvjjWT_jae6s4tF20Xchqz&index=4.

Donn, M. Monty Don's Italian Garden: The Veneto, Lucca and the Lakes (4 of 4). Blink Films [online]. spring 2011. [cit. 2015-01-16]. Dostupné z <

https://www.youtube.com/watch?v=R4Kv_TLvMfc.

7 Seznam použitých obrázků

Obrázek č. 1 – Velikost předmětu (autor: Tereza Rašková)

Obrázek č. 2 – Rovina vs. svah (autor: Tereza Rašková)

Obrázek č. 3 – Horizontální vs. vertikální členění (autor: Tereza Rašková)

Obrázek č. 4 – Perspektiva (autor: Tereza Rašková)

Obrázek č. 5 – Pohledové osy (autor: Tereza Rašková)

Obrázek č. 6 – Voda - odraz

(Zdroj: http://wallpaperswide.com/fall_trees_reflection-wallpapers.html)

Obrázek č. 7 – Oswaldův kruh

(Zdroj: <http://www.environmentalnivychova.estranky.cz/img/mid/24/ostwalduv-barevny-kruh--kap.c.3.jpg>)

Obrázek č. 8 – Kontrast barev (autor: Tereza Rašková)

Obrázek č. 9 – Krápníková stěna ve Valdštejnské zahradě (autor: Tereza Rašková)

Obrázek č. 10 – Okno v zahradě

(Zdroj: <http://images.forwallpaper.com/files/images/f/f855/f855314c/339203/a-window-in-the-garden.jpg>)

Obrázek č. 11 – Egyptská Nebumanova zahrada (Zdroj: Gombrich E. H. 2003. Příběh umění. Mladá fronta a Argo. Praha. S. ISBN:)

Obrázek č. 12 – Františkánská zahrada

(Zdroj: <http://www.bbkult.net/img/x/600/address-13391443515389-0.jpg>)

Obrázek č. 13 – rajský dvůr Klášteru Ripoll

(Zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Rajsk%C3%BD_dv%C5%AFr)

Obrázek č. 14 – Alhambra – Myrtové nádvoří

(Zdroj: http://www.pommietravels.com/wp-content/uploads/2011/09/DSC_7366.jpg)

Obrázek č. 15 – zahrada Generelife

(Zdroj: <http://tours2dream.s3.amazonaws.com/images/tours/5ce802a3ae6937432f5f2612d462bf66.jpg>)

Obrázek č. 16 – zahrada Generelife

(Zdroj: https://skullsinthestars.files.wordpress.com/2012/06/generalife_gardens01a_sm.jpg)

Obrázek č. 17 – Vila Medici plán

(Zdroj:

http://www.gardenvisit.com/uploads/image/image/859/85943/villa_medici_rome_falda_original.jpg)

Obrázek č. 18 – Vila Medici – výhled na město

(Zdroj: <http://i0.wp.com/www.romeing.it/wp-content/uploads/2012/10/villa-medici-must-see-in-ro.jpg?fit=690%2C9999>)

Obrázek č. 19 – Vila d'Este: výhled

(Zdroj: http://www.villadeste.com/images/slideshow/big/hotel_giardini_03.jpg)

Obrázek č. 20 – Vila d'Este: perspektiva

(Zdroj: <http://i0.wp.com/www.romeing.it/wp-content/uploads/2012/10/villa-medici-must-see-in-ro.jpg?fit=690%2C9999>)

Obrázek č. 21 – Vila d'Este - Terasa sta fontán

(Zdroj: http://stripedpot.com/wp-content/uploads/IMG_1500.jpg)

Obrázek č. 22 – Sacro bosco - socha

(Zdroj: http://img.plug.it/sg/viaggi2008/upload/bom/bomarzo_mostri.jpg)

Obrázek č. 23 – Plán Versailles

(Zdroj: <http://a141.idata.over-blog.com/0/26/71/23/civilisation/veplan.gif>)

Obrázek č. 24 – Versailles – vodní kanál

(Zdroj: <http://www.dondeviajar.net/wp-content/uploads/2011/01/jardines-de-versalles.jpg>)

Obrázek č. 25 – Versailles Apollon

(Zdroj: <http://inta22.artphoto.pro/photo.ashx?photoid=327084&type=11&w=900>)

Obrázek č. 26 – Ostrov Isola Bella

(Zdroj: <http://www.lagomaggioredream.com/wp-content/lagomaggiore/2013/08/isola-bella.jpg>)

Obrázek č. 27 – Isola Bella Ornamentální záhony

(Zdroj: http://www.conradweb.org/travels/italy/lago_maggiore/Isola_Bella_Gardens2.jpg)

Obrázek č. 28 – Letní palác Čína

(Zdroj: http://img3.rajce.idnes.cz/d0303/1/1126/1126408_d4f10468ede9cf7a64cf750c853ffe63/images/332_-_Majestatni_Letni_palac_cisare.jpg)

Obrázek č. 29 – Bonsai – miniaturní zahrada

(Zdroj: <http://www.e-bonsai.eu/files/bonsajova-skola/2011-kurz-maj/penjing-slovakia.jpg>)

Obrázek č. 30 – Palácová zahrada v Kyotu

(Zdroj: <http://interzone.com/~cheung/World/Jap/Kyoto/ImperialPalacePeotryExchgGarden.JPG>)

Obrázek č. 31 – Park Stowe (Zdroj: <http://static.panoramio.com/photos/large/37765495.jpg>)

Obrázek č. 32 – Park Přátelství Prosek (Autor: Tereza Rašková)

Obrázek č. 33 – Park Přátelství Prosek (Autor: Tereza Rašková)

Obrázek č. 34 – Divoká Šárka

(Zdroj: http://www.outfanatic.com/upload/sportvenues/358_DivokaSarka_02.JPG)

Obrázek č. 35 – Zelené město (Autor: Tereza Rašková)

Obrázek č. 36 – Městská zahrada (Zdroj:

http://www.cembra.cz/sites/default/files/styles/slide/public/slajdy/4_dobrejovice.jpg?itok=ublKMrk0)

Obrázek č. 37 – Venkovská zahrada

(Zdroj: http://www.venkovskezahrady.cz/wp-content/uploads/reference-zahr-2014_0408.jpg)

Obrázek č. 38 – Zahrada u řadové zástavby

(Zdroj: http://hobbyzahrada.cz/fotogalerie/articles_images/1825-zahrada_radovka_1.jpg)

Obrázek č. 39 – Střešní zahrada

(Zdroj: http://www.hortis.net/sandbox/userfiles/realizace_zelene/stresni_zahrada_po2.jpg)